

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLÜSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

GRUNDLAGD AV
FRITHIOF HELLBERG

UTGIVARE:
BEYRON CARLSSON

UPPLAGA **A**

N:o **42**

DEN 21 OKT. 1923

PRIS 35 ÖRE

REDAKTÖR
EBBA THEORIN

*Nordiska Museet
Jubileumsnummer*

Mor berättar sagor.

*En allmogebild bland de många
Nordiska Museet
förevigat.
Foto Grape.*

K R Ö N I K A

som handlar om Nordiska Museet samt den svenska parisaren Monsieur Carlson.

NÄR PÅ MORGONEN TILL DEN stora högtidsdagen dr. Upmark sitter med locktången i hand skådande i spegeln sin Apollogestalt samt då och då repeterande i minnet de välformade fraser hans sonora stämma några timmar efteråt skall låta gånjluda under Nordiska Museets höga hall, så ägnar han nog en tacksamhetens tanke åt den man som lagat så att han fått stiga till detta dukade bord och låta sig väl smaka. Hazelius hade en tid när han liksom frälsningsgeneral Booth och andra stora män fick lida för sin övertygelse. Man minns hur begabbande Jörgen talade om hans selpinnar. Numera är det knappast förenat med större risk att bekänna sin tro på Nordiska Museet. "Den stora tiggaren" har blivit en nationalhjärte och föresyn för alla samlare, det må vara av Hauptbyråer eller tändsticksetiketter. *Tamen aliquid hæret* som gamla bokauktionskommisariet Gärtz hade i sitt ex-libris. Alltid blir det bra till något.

Med hur högt vite det bör vara belagt att uttala sig kritiskt om Nordiska Museets skötsel har dock ännu inte hunnit bli lagstadgat. Dryga böter måste det bli för att få folk att hålla fingrarna från fatet. Att sköta Skansen förstå nämligen alla, det är lika lätt som att vara operachef eller ge ut en tidning. Man vet hur den stackars Behm blivit kallad landets mest raffinerade djurplågare därför att han låst in sina djur inom utrymmen ungefär motsvarande en kofferts. Anmärkningen är synnerligen ovederhäftig. Hur vet man att inte björnar trivas alldeles härligt i en liten rar koffert. Man har vidare yttrat sig olämpligt om den sympatiska ekonomichefen över vars fryntliga anlete alltid vilar morgonrodnaden av en arbetsdag och en god frukost. Man har t. o. m. djärfts lägga kritikens vidriga tass på den nyckelknippa som fång-Ålmqvist har skramlande vid bältet och med vilken han på kvällen dels läser in sina skälmar dels och slår igen portarna till museet till skydd för alla ännu oburade sällar. Denna dubbeltyllvaro är något för fångvaktarstyrelsen särdeles kännetecknande, ty Ålmqvists ämbetsbrylling Svasse Bergqvist delar ju sin tid mellan att på förmiddagarna låta motionera sedelförfalskare och annat samhällsvådligt folk och på kvällen tillbedja Revyens sänggudinna i Hulda Malmströms eteriska gestalt. Huruvida någon kuplett av Bergqvist kommer att avsjungas vid jubileet vet jag inte, men man må i kollegialitetens namn hoppas det bästa.

Emellertid låt oss nu tala allvar sa' dövstumlärares: Hazelius är stor och Upmark är hans profet. En mycket klok profet förresten som förmodligen någon gång när han tittar på Karl den tionde som sitter utom porten suckar och tänker "den som bara vore enväldig som han". Därmed vare ej sagt att Nordiska museet inte är bra som det är, tvärtom, jag tror att det motsvarar mycket väl Hazelius riktlinjal. Hade jag anlag för skryt kunde även jag berömma mig av de många gånger den ryktbara mannen utvecklat sina framtidsplaner och visat mig hur han tänkte sig museets och framför allt Skansens utveckling. Men man kan tyvärr inte smickra sig med att öppen hjärtighet gällde en själv personligen. Lika meddelsam var han visavi alla tidningsmän. Jag kan i en hast inte på-

minna mig någon mer än Idrottsparkens dåvarande styresman överste Hermelin ifråga om förståelse och tjänstvillighet mot dessa män som smickra sig med att vara representeranter för det allmänna omdömet och som — förlåt, det är ej självförhåvelse! — ofta också äro det.

Hazelius tänkte djärvt och siktade långt som föregångsmännen skola göra. Hade år och krafter beskärts honom tillräckligt, skulle Nordiska museets byggnad legat som en mäktig slottsborg istället för den lilla förkrympta bit den blivit. Men dessa murar hysa ändå så mycket vackert och studiumvärt att folk rätteligen borde stå i kö för att spegla sig i tidsåldrar då svensken levde enkelt och flärdfritt — nej nu skola vi inte börja gnälla över våra lyten, det är visst redan undanstökat. Utan vi skola tvärtom vara belåtna över den tid som rest just detta ståtliga monument och så skola vi samlas i frid för att fira minnet och skåda dragen av Gustav Vasa sådan Milles tänkt sig honom. Att döma av de offentliggjorda fotografierna har konstnären gjort kung Gösta väl bondsk. Kungen kan emellertid prisa sin lycka att han inte placerats i Stadshuset, kommit i händerna på de unga och fått ögon som ostkupor och hår som krusedullerna kring en julsinka. Utan han sitter myndig och manhaftig som man var på den tiden när man visserligen inte hade något Stadion men ändå kunde konsten att klå danskarna.

Just som det på Skansen repeteras den vackraste skrälåt eller vad forntidens jazz hette, kommer man och gjuter malört i nöjesstånkan med hotet om konkurrens till Skansen på andra sidan Djurgårdsbrunnsviken. Det är själva kommandanten som inte har nöje nog av att sitta på cirkus och titta på boxning utan vill skaffa oss en plats som åtminstone till namnet efterbildar Köpenhamns Tivoli. De där planerna tyckas vara som Särimmers galt, slaktade på kvällen stå de lika nytra och pigga upp nästa dag utan att låta sig bekomma. Nu har det utfärdats ett upprop vars många namn återigen bekräfta svenskens lättsinniga benägenhet att skriva på. Hade frih. Rosenblad kommit till mig skulle jag inte håller ha sagt nej, ty vem kan det inför en så förnämlig och representativ person. Nu föreslås det att Stockholm skall hålla baltisk utställning 1935 och det blir ju särdeles passande att öppna Tivolit på samma gång. Förr lär det i alla händelser inte bli av. Tidigast. Till dess få vi nöja oss med Gröna Lunds Tivoli som dock kan hälsa hem när Rosenblads karusell börjar.

Det bästa och varaktigaste nöjet är ändå en trevlig bok och att döma av förläggare-reklamerna tycks det inte bli någon brist i den vägen denna höst håller. Två memoarböcker kan jag rekommendera nämligen furstinnan Metternichs minnen från Napoleon den tredje Paris och vår egen markis Lagergrens fortsättning på "Mitt livs minnen" där också han skildrar staden vid Seine fastän åren efter fransk-tyska kriget. Lustigt nog finns det en svensk som figurerar i bägge böckerna. Men så bar han också ett namn som trots sitt hemmasvenska ursprung svävade på sköna parisiskors läppar var gång de ville ha något riktigt elegant i toalettväg. Worth var ju

den store modeskräddaren och hos honom hade svensken Carlsson anställning. Genom sin fallenhet för yrket och sin originella personlighet blev Carlsson snart på modet, berättar Lagergren. Alla de förnäma och rika damerna, både drottningen av Spanien och baronessorna Rothschild ropade: "Monsieur Carlson par-ici — Monsieur Carlson par-là!" Han skulle vara med när dräkterna komponerades och när de provades. Han fick sticka handen i bärmen och göra uringningen djupare. "Det är ju ingen karl, det är bara Monsieur Carlson", sade de skrattande. Han hade varit på en operabal klädd som dam och väckt mycket uppseende och en annan gång hade prinsessan Metternich låtit honom klädd som fruntimmer bära sina juveler. Jag hade, berättar Lagergren, träffat honom förut och funnit honom egendomlig.

Så långt markisens skildring. För stockholmarna har Monsieur Carlson under senare år inte varit någon obekant person, ty mätt av år och mödor drog sig den gamla parisaren tillbaka från sin verksamhet och framlevde de sista åren bland nordens parisiskor eller snarare parisare, ty det täcka könet hade han visst aldrig haft någon utpräglad smak för trots att han stått damerna så nära — eller kanske just därför? Där han syntes på promenaden antingen ensam eller i sällskap med en ung man påminde den eleganta lilla herrn rätt livligt om en annan typ som förr i tiden gick på Stockholms gator som en levande lektion i konsten att ta sig ut som en världsman från topp till tå: Soto Maior. Samma välformade små skor och förmodligen samma stumma beklagande av dessa stockholmare som sitt smickrande binamn till trots inte förstå att klä sig *comme il faut*.

Monsieur Carlson bodde i ett hus vid Kungsträdgårdsgatan. Kom man ut tidigt en morgon kunde det hända att man mötte honom men nu i en annan skepnad. Visserligen bar han över axlarna sin eleganta slängkappa, men på armen stack fram en — brödkorg, för all del mycket nätt och pryddig, men i alla fall en husgerådsartikel som man knappast drömt om att få se på armen av en *petit-maitre*. Han var på väg till brödboden där han som tydligt skötte sitt hushåll själv, försåg sig med sitt nödvändiga kvantum kaffebröd och dito grädde. Inte ett ord yttrades under inköpet. Det var inte värt för frun i bo'n att slå fram något om vädret eller sånt. Pengarna på bordet och så tillbaka igen fortast möjligt utan att möta några bekanta. Nå vad det beträffar hade det kanske inte generat honom ens att träffa drottningen av Spanien. "Det är ju bara Monsieur Carlson."

Han är död nu, den lille originelle mannen. Och parisiskorna ha fått andra som diktera modets lagar för dem. Men när våra damer ibland gruva sig över att svenska damskräddare inte ha någon smak — tacka vet jag parisarne! — så kan det vara skäl att nämna för dem om Monsieur Carlson.

Celestin

NÄR HAZELIUS MOGNADE FÖR SITT VERK

EN SKILDNING FRÅN HANS UNGDOMSÅR AV PROFESSOR FREDRIK BÖÖK.

BOSTRÖMS KRAFTIGA KONSERVATISM har utan tvivel verkat på Hazelius liksom på hans samtida, stärkt honom i hans kritiska hållning mot den moderna utvecklingen och givit ett slags teoretisk bakgrund åt den innerliga pieteten för det förflutna; därvidlag fördjupade Boström den götiska forntidskult, som aldrig förlorat sin makt över sinnena. Men det är mycket ovisst, om Hazelius delat Boströms ytterligt gående konservatism i politiska frågor. Den store filosofen skrädde icke orden på sin kateder, och själva hans mildaste tolerans var skäligen bister: »Vi kunna lätt frestas att anse dessa liberalister såsom rackare och kanaler, vilka borde undertryckas, men man får ej så fatta saken, ty de äro i full tro, att blott de hava rätt. Det sinliga har för dem utvecklats sig till en viss klarhet, det osinliga däremot icke.» I Hazelius' lynne fanns ingenting av denna logiska fanatism, och han torde ha stått närmare en justemilieu-ståndpunkt. Hans egen fader var ingalunda någon behård konservativ, var överhuvud, såsom sonen understrukt, aldrig en förklarad partianhängare; i hela hans livsverk, lika väl som i Svenska Tidningen, bryta sig på ett egendomligt och intressant sätt konservativa idéer och liberala tendenser. Det var icke heller alla Boströms lärjungar, som följde mästaren i hans politiska antipatier; Daniel Klockhoff, som blev en av Hazelius närmaste vänner, är ett exempel på att den boströmska filosofen kunde förenas med en optimistisk liberalism.

Artur Hazelius skötte sina studier med allt tillbörligt eftertryck, men han levde därför icke något enstöringsliv på sin kammar. Han var vänsäll som få, och ägnade sig med iver och lust åt kamratlivet. Biskopinnan Grafström har berättat en liten anekdot, som belyser det förvånande omfång, som broderns vänskrets ägde. »Troligen var det vid Arturs Phil. Cand. examen som han till en sexa inbjudit 'några vänner' och vid vilket tillfälle även Far reste till Uppsala för att deltaga i festen. Vid inträdet i samlingslokalen fann han församlade bortåt ett hundratal gäster. Far vände sig då till C. R. Nyblom och sade: 'Vad vill detta säga; Artur sade att han skulle bjuda några av sina vänner, och här ser jag en sådan mängd människor?' 'Ja, snälla Farbror', svarade N., 'det är också bara de allra närmaste vännerna. Skulle alla vännerna ha kommit, hade det blivit ett par hundra.'» Därtill kom att Artur livligt deltog i familjelivet i Stockholm. Det Hazeliuska hemmet vid Mästersamuelsgatan 60 var ett av de gladaste och gästfriaste under denna glada och gästfria tid, och den gamla överskriften Libertati över porten försvarade väl sin plats — ungdomen saknade icke rörelsefrihet. Den äldste sonen Hans, nu löjtnant, var ofta kommenderad utomlands och bevisade 1855 generalstabsskolan i Paris. Till honom skrev Artur den 29 januari 1855 och redogjorde för hur han tillbringade sina vinterferier: det är kalkpartier bort till Skanstull, danstillställningar och framför allt amaranterbalen, som gav de tre systrarna

Idun har härmed nöjet återge ett intressant bidrag av professor Fredrik Böök. Det skildrar Artur Hazelius' studentår i Uppsala 1854—60 och ger en intagande bild av den unge man, som skulle komma att utföra ett sådant storverk för svenskheten, samt av hans omgivning. Artikeln är ett utdrag ur en levnadsteckning över Hazelius, som professor Böök utarbetat, och som skall utkomma vid Nordiska museets 50-årsjubileum den 24 oktober.

Heloise, Fanny och Jenny åtskilligt att tänka på. Brodern Hans, som var van vid de harmlösa stockholmsnöjena, tyckes icke ha varit vidare förtjust i Paris, och Artur skriver med anledning därav: »Du synes ännu ej hava haft särdeles nöje av din vistelse i Paris, varöver i allmänhet de unga herrar, som prövat på de förlustelser, det har att erbjuda, synas ganska förvånade. Jag, för min del, får då säga, att jag fruktar, det skulle menligt inverka på både min hälsa och mitt lynne, om jag skulle nödgas så länge ligga i en sådan där stadsloak!» Då han sommaren samma år fick tillfälle göra en kort turistresa till Frankrike och Italien, blev han detta storstadsfientliga program trogen, fann intet behag i parisiskornas utseende och tyckte spektaklerna vara föga nöjsamma.

Den yngre brodern Engelbrekt dog nio-årig i lungsvot, den 25 nov. 1855, och faderns brev vittna om den djupa smärta, som dödsfallet framkallade. Men skuggorna veko, som helt naturligt, snart bort igen, Libertati fylldes på nytt av musik, støj och muntra flickröster. Många av Arturs studentvänner mottogs med öppna armar i det Hazeliuska hemmet. Sitt mest glänsande uttryck fick denna gästfrihet vid det skandinaviska studentmötet 1856, och om denna minnesvärda episod äro flera relationer bevarade.

Studentmötet 1856 var ju en av höjdpunkterna i skandinavismens historia. Några hundra norska och lika många danska studenter tillika med 120 lundensare drogo på vikingafärd till Uppsala, och mottogs på alla håll med den största hänförelse. Alla myndigheter och regeringar understödde företaget, monarkerna själva uttryckte sitt välbehag, och kung Oskar hälsade i egen person ångfartyget Hekla och Ganger Rolf välkomna till Stockholm. Det hela var en lustresa i storartad skala, och blomman av Nordens akademiska intelligens var med. Ploug utropade från Uppsala högar den politiska föreningen som framtidsmålet, diktarna sjöngo och vältaligheten forsade. Bland norrmännen befann sig Björnstjerne Björnson, som just under dessa dagars brusande feststämning blev sig för första gången klart medveten sitt diktarkall. Vid återresan från Uppsala voro studenterna inbjudna till Drottningholm som kung Oskars gäster. Därefter hölls i Stockholm en stor

fest på Hasselbacken, varvid det påstås ha utdelats 60,000 exemplar av tryckta fest-sånger och där talens ström var stridare än i Frankfurtparlamentet.* På hemvägen besöktes Gottland, och då de norska studenterna passerade Köpenhamn, gjorde Fredrik VII fest för dem på Eremitagen.

Det hela var glansfullt, imponerande, bräddfullt av stämningar och ungdomsglädje; det var intet under att Björnson på denna resa kom till insikt om poesiens betydelse och makt, ty studenttåget var poetisk mass-suggestion i stor stil, en lyftande och berusande kommunion i idéns och fantasiens och drömmens värld. Artur Hazelius var med, och den hänförelse, som genomströmmade honom, blev en inspirationskälla för hela hans framtida livsverk. För honom, om icke för alla de andra deltagarna, kom festruset icke att bli ofruktbart.

Kamratlivet och vänskapen spelade en oerhört stor roll i Artur Hazelius' ungdom; i universitetsstäderna kanske mer än någon annanstans kan vänskapen få en karaktär av ideellt självändamål. Det var ett sällsynt lyckligt och harmoniskt ungdomsliv, som kom på hans lott. Mycket hade han därvidlag att tacka sitt hem för, men till stor del var förtjänsten också hans egen. Det var det öppna och rena i hans karaktär, som drog alla till sig, och skapade en atmosfär, där det bästa blomnade. Utan att framstå som en originell eller banbrytande andlig begåvning hade han dock något som bjöd obetingad respekt. Biskopinnan Grafström har antytt denna hans moraliska auktoritet i sina minnesanteckningar: »Ren och ofördärvad var Artur alltifrån ungdomen, och tidigt spordes hos honom pietet för gamla bruk och sedvänjor. Just för renheten i hans karaktär sågo vi alltid upp till honom i omedveten känsla av att han dock var något för mer än alla andra, man kom i beröring med.» Förgäves söker man i hela den ungdomliga kretsen kring Hazelius några spår av cynism, bitterhet eller skepticism. De ha alla något av det ljusa, friska och oanfrätta, som fick sitt litterära uttryck hos Daniel Klockhoff. När Artur Hazelius uppställde teser vid den förut nämnda disputationsovningen på Norrlands nation den 19 april 1856, bestod den första i ett citat från Seneca: *Ubi cum corruptum videris sermonem, ibi mores quoque a recto descivisse dubium non erit.**

Livet igenom ägde Artur Hazelius en sällsynt förmåga att vinna vänner, att binda människor med tillgivenhetens starkaste band, och man gör sig icke skyldig till någon överdrift, om man säger att det var denna egenskap, som satte honom i stånd att utföra sin väldiga gärning. Frågar man vad som var hemligheten i hans makt, så blir svaret nog: den naturliga godhet, den varma och oskrymtade välvilja, som var hans väsen.

* Se Julius Clausen, *Skandinavismen*, Köbenhavn 1900, s. 126—132.

* "Överallt där du finner samtalstenen fördärvad, där avvika utan tvivel även sederna från det rätta."

H. E. EKSTRÖMS JÄSTMJÖL

Ö G O N E N. AV R U T H H O L M

EN DANSK SKALD HAR LIKNAT minnena vid pärlor på en snodd: öppnar man för den ena följa de andra strax efter. Det är ett litet ljust minne som jag likt en pärla gärna ville rulla i min hand för att njuta av dess stilla, underbara glans. Men det följer ett mörkare minne med — större och mera tidomsännande.

Det är en sjukbädd och i bädden ligger ett barn, så sjukt, så sjukt. Flera dygn har det legat utan medvetande. Livslågan flämtar som ett nästan utbrunnet julgransljus. Ibland slår barnet upp sina ögon; de lysa med en glans som solnedgångens.

Vid bädden sitter modern och ser på det lilla tunna ansiktet på kudden. Skall hon nu förlora detta barn? — Herre, Herre, jag ber Dig...

Var det ett hörbart rop? Träffade det den lillas öron, eller hennes flyktande ande? Den matta blicken silar mellan trötta ögonlock. Hon ser sin mor knäböja vid sängen, ser hennes böjda huvud vagga fram och tillbaka och tänker: Vad är det, varför ropa de, jag är så trött, jag vill sova.

På morgonen vaknar hon och sätter sig upp.

— Mamma.

Där står en strålande glad moder bredvid henne. — Min pulla, min kära — O, Gud, jag tackar dig.

— Mamma.

— Ja, ja.

— Jag är så hungrig. Får jag skinka och ägg.

Det blev en lång konvalescens. Den lilla fick åter lära gå. Därtill var det något fel med hennes ögon. Blind var hon inte — såg inte heller. Eller — hur var det med förståndet? Satt hon inte där och skrattade och påstod att allt var dubbelt, dubbelt många gånger. Där gick inte en man

på vägen, nej, många och alla rörde sig på samma sätt. Se, så många hundar till bredds och se alla svansarna så de vifta.

Den svåra epidemi som länge rasat omöjliggjorde dagligt besök av läkaren, det som ej ansågs absolut nödvändigt, fick stå tillbaka. Men en dag tog modern sin dotter vid handen och gick med henne till läkaren.

— Vad nu, är inte du frisk?

— Joo då.

— Det är hennes ögon, svarade modern.

— Ser du inte?

— Joo då. — Hon hade snabbt lärt sig att inte förklara för mycket.

Det blev undersökning i ett mörkt rum med underliga lampor. Doktorn satte på sig en egendomlig platta med ett litet hål i mitten.

— Vet fru Holm, det är inget fel med hennes ögon. Hur gammal är flickan?

— Åtta år.

— Kan hon läsa?

— Ja, men hon ser inte bokstäverna.

— Vi ska se.

Doktorn tog fram olika stilar, från små till tumshöga. Det var bokstäver, men inte hyggliga och städade bokstäver för den lillas ögon. De dansade och snurrade, stodo på tå och slogo volter.

— Hon har kanske glömt läsa, liksom hon glömt gå.

— Nej, nej, jag kan, jag kan...

— Vad står det här.

Omöjligt.

— Skriv något. Här har du penna.

Den ovana handen skrev ett »ta» med minnets hjälp.

Men nu började det bli för svårt. Hon kände en underlig darrning inom sig, men ville inte gråta.

De stora voro förfärliga.

— Så, sade doktorn och tog henne på

sitt knä, — nu skall vi se. Det är en doppsko på pennan. Ser du den?

— Ja. Hon såg den inte, men kände den.

— Tag nu av den och sätt på den igen.

Hon försökte flera gånger utan att lyckas. Till slut begagnade hon list, strök doppskon mot pennan och lyckades så sätta på den.

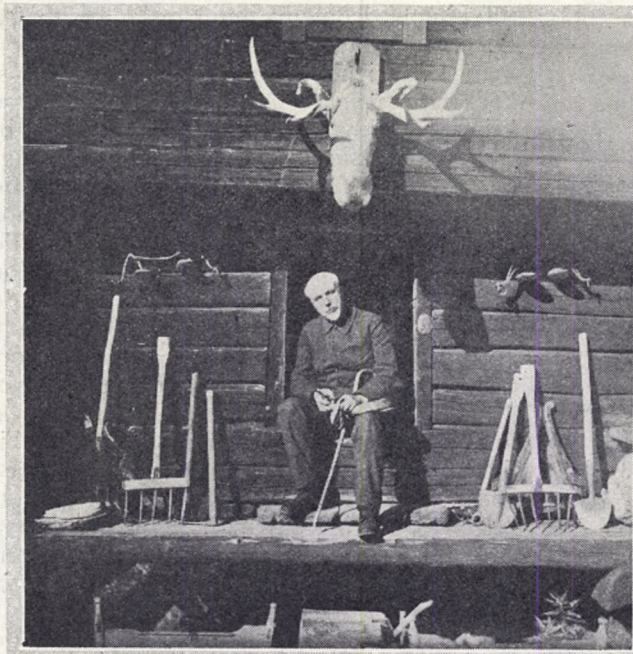
— Din lilla stackare. Hon ser verkligen illa men det beror på en tillfällig svaghet. Hon blir snart duktig med något stärkande.

Så tog modern henne intill sig och meddelade henne sin beskyddande, varma trygghet. Den lilla blickade upp mot det ansikte, hon icke såg, vars drag hon ej kunde skönja på länge.

Vad skall man göra, när man är ett barn och både ser och inte ser. Ständigt vankade hon försiktigt omkring i rummen för att lära sig var möblerna stodo och var de inte stodo. De narrade henne upphörigt med sin mångdubbelhet. Ofta stod hon framme vid ett fönster med en bok i handen för att se om hon nu inte snart kunde läsa igen. Vintern gick och sommaren hade redan avlöst våren. Åter står hon vid ett fönster med ett nothäfte i handen. Solen värmer hennes ansikte, hon stirrar rätt in i den utan att bländas. Då sticker det plötsligt till i ögonen — hon sluter ögonlocken — blinkar och upptäcker att hon håller noterna upp och ned — blinkar igen — läser — läser:

Nu är det soligt och varmt på näsen och insjön glittrar mot himlens blå och fröen dallra i penninggräsen och alla män skola ut att slå...

— Mamma, mamma, jag ser, jag ser. — Hon rusar genom rummen utan att snubbla eller stappla, finner modern, kastar sig i hennes famn och blickar upp i ett par underbart strålande, mörkgråa ögon.

Dessa två särskilt för Idun tagna fotografier av Johan Nordling utanför sin kära Skebergsstuga i Dalarna ha i dessa dagar en särskild aktualitet: författaren fyllde den 20 d:s 60 år. Från hela Sverige gå många varma tankar och månet innerligt tack till skalden. Idun har en särskild anledning till hyllning och tack: i 37 år eller ända från Iduns tidigaste år var han en av dess bästa krafter; och från 1906 till 1915 var han huvudredaktör. Det sistnämnda året tvang honom sjukdom att draga sig tillbaka. Redan tidigare hade Johan Nordling i sin "Siljan, en bok om Sveriges hjärta", skrivit sitt vackra, högt skattade epos om Dalabygden. Nu när han själv redde sitt lantliga hem däruppe, skapade han sig med det också sin egen värld, som lever med diktens liv i hans sång. Säsom alla vänner av skalden Nordling veta, har sjukdomen och den lantliga ensamheten endast gjort hans sång allt djupare och rikare.

FOTOGRAFERA MED EN KODAK OCH KODAK FILM

OBS! NAMNET - EASTMAN KODAK COMP. - PÅ KODAK KAMEROR OCH FILM

ALLA FOTOGRAFISKA ARTIKLAR, FRAMKALLNING OCH KOPIERING BÄST GENOM

HASSELBLADS FOTOGRAFISKA A.-B. GÖTEBORG · MALMÖ · STOCKHOLM

EFTER RIDÅFALLET

MAN TORDE UTAN ÖVERDRIFT kunna säga, att Barrie för närvarande är en av Englands populäraste dramaturger. Om äran tävlar han med Shaw och Galsworthy och hans namn återfinnes vanligen på minst två olika teaterprogram varje kväll i London. Det är nog främst såsom skottsk folkklivsskildrare han skapat sig ett namn, men därjämte som de roliga uppslagens och överraskningarnas man. Hans produktion präglas oftare av originalitet än av konstnärlighet. Han älskar att trassla ihop trådarna till den grad, att inte ens han själv förmår reda ut dem — förra året gick nämligen första akten av en treaktskomedi på St. Martins Theater, som aldrig fick någon avslutning emedan författaren helt enkelt inte visste hur han skulle klara upp inledningens fantastiskt tillkrånglade situationer. Men denna akt var så ypperligt gjord, att man ändå hade behållning av den. Barries syn på teater är typiskt engelsk. Han vet att publiken applåderar det sentimentala lika villigt som det sensationella och han lägger sina pjäser till rätta med detta för ögonen. Men därjämte har han alltid en konsekvent genomförd idé, som löper obruten från början till slut. Och det är detta faktum jämte halten av idéerna, som ställer honom i jämbredd med sitt lands främste.

Jag har sett fyra av hans pjäser på engelska scener och jag undrar om Dramaten, när den valde »Den beundransvärde Crichton» som Barrie-exponent, gjorde ett lyckligt grepp. Han har dock skrivit betydligt starkare saker än denna komedi, som egentligen är allt för utpräglat anglosaxisk för att riktigt kunna uppskattas här hem-

ma. Dessutom sakna vi själva förutsättningen för handlingen: den ytterligt skarpt uppdragna gränsen mellan herrskap och tjänare, som ännu finns i det stora öriket.

Earlen av Loam står i begrepp att anträda en långresa med sin ångjakt. Hans huvud är fullt av jämlikhetsgriller och han bjuder hela sin talrika tjänarskara på te, där hans döttrar och övriga goda vänner själva få passa upp. Båda parterna ha ungefär lika tråkigt. Men det är bara hovmästaren, den beundransvärde Crichton, som egentligen vågar protestera mot denna omkastning av samhällsproblemen. Han håller nämligen på det gamla och svarar sin herre när denne framhåller naturtillståndets allena saliggörande princip, att det första vildarna göra är att välja en hövding. Så förliser båten och earlen och hans sällskap hamna på en obobodd ö. Det blir Crichton, som klarar situationen. Och i kraft av sitt eget arbete och sin egen duglighet svingar han sig upp till hövdingeställning medan de andra småningom förvandlas till en skara hängivna tjänare. Man går klädd i djurhudar, äter med bambugafflar men dansar också jazz efter ett gammalt dragspel. Ända tills en vacker afton befrielsens timme slår genom ankomsten av en örlogsman. Idyllen brytes och i sista akten är hovmästaren åter hovmästare och earlen earl. Döttrarna förlova sig med lämpliga fästmän och Crichton får nöja sig med köksflickan. Jämnvikten i det gamla förnåma hemmet är återställt.

»Den beundransvärde» spelades av Winnerstrand. Han försökte redligt skapa en karaktär av den något konturlöse Crichton och tillvaratog åtminstone en del av rollens

roliga moment. Så länge hovmästaren fick stå vid tebordet och vara korrekt, verkade han äkta in i minsta detalj. Men som enväldshärskare på en obobodd ö hade man önskat en mera kärv och bestämd typ. Han var lika artig, lika polerad och förbindlig antingen fracken eller en fjäderpydd hövdingemantel hängde på hans axlar. Ivar Kåge lyckades bra med en tråkig uppgift. Men priset togs av Nils Persone, som på ett vinnande och humoristiskt sätt återgav den fjollige earlen. I motsats till Winnerstrand föreföll han mer hemma i naturtillståndet på ön med en höna mellan knäna, som behövde plockas, än i sina egna fina salonger.

Med gott humör och säkert grepp om rollen förkroppsligade Tyra Zanderholm en intagande lady, som under spleenet ändå gömmer en god portion levnadslust. Hon understöddes av Jessie Wessel och Vera Schmitterlov. Maria Schildknecht gav skarp relief åt en gammal vithårig dam och Ebba Gard var en lagom klumpig köksflicka. Av den uppgiften hade dock kunnat göras något mera. Samma anmärkning gäller en del andra biroller.

Uppsättningen var påkostad och även bra. Var det regiens eller pjäsens fel att vissa scener i tredje akten verkade utklädsel?

Publiken mottog stycket reserverat och bemödade sig att skratta på rätt ställe.

C. Wessel

Kvinnorna ha alltid varit Nordiska Museet och Skansen ett stort stöd. T. v. den första kvinnliga amanuensen hos Hazelius, fröken Tekla Kistner. T. h. de nuvarande kvinnliga tjänstemännen vid museet. De utföra var på sitt område ett betydelsefullt och trofast arbete, och de enas alla i en varm hängivenhet för detta arbete. Här ovan har Iduns fotograf fångat damerna i en grupp utanför Nordiska Museet. De äro från vänster fröken Märta Upmark; amanuenserna fröken Visen Lewin, (den äldsta i tjänsten — sedan 1885), fröken Gerda Cederblom, fröken Emelie v. Walterstorff, fröken Ragnhild Bergström, fröken Louise Hagberg, fröken Lalla Kugelberg; fru Lilly Ahmark; amanuenserna fröken Laura Stridsberg, fröken Ida Möller, fröken Anna Rudbeck, fröken Anna Lewin. Amanuensen fröken Selma Ström saknas på bilden.

CAP *Kakao*

lämnar ingen bottensats, är mycket god, dessutom dryg och billig.

EN BUKETT TILL NORDISKA MUSEET

MED ÄVEN NÅGRA TÖRNEN BLAND ROSORNA.

FÖR VÅRA TEXTILKONSTNÄRER ger Nordiska Museet ovärderliga studiekällor och impulser. Chefen för Handarbetets vänner, fröken *Carin Wästberg*, yttrar sig också i högsta grad erkänningsamt:

Omöjligt ange något särskilt tilldragansvärt då inom varje avdelning mycket av det väsentligaste finns: Ursprunglig skönhet.

I museets rikliga samlingar saknar jag intet, är för upptagen med att se mångfalden. Det som fattas är besök av svenska folket, för vars skull dessa enastående minnen av våra fäders arbeten är sammanbragt.

Och fröken *Märtha Gahn* vid Svensk Hemslojd har även endast ord av beröm:

Mig tilltalar mest den starka känsla av skiftande tidsstämningar, som så levande och utpräglad kommer en till mötes vid en rundvandring genom Högre Ståndsrummen.

En rolig historia om ett skrivunderlägg hos Strindberg.

Artisten — numera också författaren — *Rikard Lindström* ger ett uppfriskande och spirituellt apropå:

Det är ej något särskilt utan allt, som intresserar mig på Nordiska Museet. När jag vandrar genom dess salar, blir jag imponerad, överväldigad och nationalstolt. För mig berättas här den underbara historien om ett folk, som icke blott i »ära, skyldighet och välvilja» kämpat för rikets frihet utåt, utan även ger budskap om det stora mod och den tillförsikt, som fordras i de enformiga vardagarnas tysta gärningar, dessa små, tillsynes obetydliga bagateller, vilka dock tillsammans tagna just utgöra, vad vi mena med ett lands odling.

Om det är något jag saknar på Nordiska Museet? Jo, ett skrivunderlägg i Strindbergsrummet. Denna pjäs har jag mången gång tänkt på emedan den förorsakade den store diktarens misstänksamhet och hat mot min då jämförelsevis oskyldiga person.

Sommaren 1908 blev jag anmodad att besöka Strindberg i och för vignetter till en bok.

Jag minns så väl, att jag fick en både välvillig och allvarlig varning av *Karl Nordström*, som förespådde en fruktansvärd sammanstötning.

Allt gick emellertid gott och väl och jag tror, jag klarade en massa oprickade grynor och blindskär, tills jag plötsligt ohjälpligt havererade.

Strindberg hade framför sig ett skrivunderlägg med en högst betänklig utstyrel,

T. v.: Nordiska Museet, sådant det såg ut för 50 år sedan. Det var då beläget Drottninggatan 71 a, och ordnat efter helt olika principer mot nu. Till höger ses en av museets kullor iförd den röd- och grönrändiga kjol, som utgjorde det första förvärvet, som Arthur Hazelius inskrevit som n:r 1. Kjolen inköptes i Stora Tuna i Dalarna och betingade jämte bindhuvan, som också ses å bilden, ett pris av 15 riksdaler, en stor summa på den tiden.

dan utspelades. Nog av, en tid senare slutade allt med frid och försoning, Strindberg blev nöjd med mina teckningar, men han kunde nog aldrig förlåta mig detta med lejonet.

På hösten fick jag av Intima teaterns direktör veta, att Strindberg själv i Göthes bokhandel köpt det olyckssaliga skrivunderlägget. Aj aj aj!

Estetisk barmhärtighet också mot högre stånden! ber fru Stéenhoff.

Författarinnan fru *Frida Stéenhoff* gör några både lustiga och träffande anmärkningar:

När man utifrån ser det charmanta slot-

tet Nordiska Museet, tänker man på *Henri II:s* hov. Med klappande hjärta stiger man uppför trapporna, därinne skall man kanske möta prinsessan de Clèves och hertigen de Nemours. Man vet ju, att de aldrig dö.

Väckt till verkligheten beskådar man sedan med rörelse några kläder från deras avlägsna svenska släktingar. Vemodiga minnen i silvertyg och guldbroderier, med de tusen styngen, som skulle göra ägarerna fina för varandra. Finns det något mera rörande än bjäfs och prål från dem som inte mera leva?

Följer man därpå mera hjärtats än vetgirighetens ariadnetråd, är det möjligt, att man hastar förbi museets alla seldon, vävnader och smidesartiklar för att hamna i leksaksrummet. Där sjunker man kanske i drömmier framför dockteatrarna. En är av von Breda, en annan av *Harald Mollander*. I somras gavs utomlands ett mycket allvarligt stycke, »*Tod und Teufel*» av *Wedekind*, med små dockor i en stor teater. I drömmen ser man ett hoppfullt framtidsperspektiv. När skådespelarna slutat att tala allvar...

Men var är skönheten i rummen från *Oscar II:s* regeringstid? Är det sant att då för tiden allting var fult? Är det nödvändigt, att museet gör 70-, 80- och 90-talens gemak så plågsamma? Fanns det under hela nämnda period ingen charme och poesi ens kring konstnärliga och genomkultiverade människor? Lever skönhetens fé således blott periodvis på jorden?

Bondstugorna äro däremot alla pietetsfullt idealiserade. O vad besökarna äro tacksamma för detta drag av estetisk barmhärtighet! Skulle den inte kunna få omfatta även vad museet kallar »de högre stånden»?

Inlägg av fru *Örtenblad*, redaktör *Håkanson*, lektor *Fevrell* och arkitekt *Blomberg* återfinnas å sid. 1002.

Nordiska Museet är en institution, som borde stå svenska folkets hjärta nära — men man kan visst inte säga den gör det. Många förstå säkert icke vilken levande kunskapskälla museet är. Idun har till detta jubileumsnummer frågat en rad personer från olika verksamhetsområden: »Vad ser Ni helst på Nordiska Museet, och är där något Ni saknar?» Svaren på den första punkten ge en bild av hur outtömligt rikt museet är. Men för en institution, som till på köpet alltjämt är i växt, finns där alltid ytterligare något att önska — och om önskemålen ge svaren på den sista punkten besked.

bestående av ett i nedre vänstra hörnet placerat lejon, som vilt röt ut över ett läskapper till öken och vid vars fötter växte fram tvenne de mest poetiska blåklintar, allt av bronsimiterat papper.

Under samtalets lopp frågade mig den berömda diktaren, vad jag tyckte om detta skrivunderlägg. Jag tänkte för mig själv, att inför en gammal sanningssägare bör man av ren takt tala sanning och svarade därför ungefär så här: »Jag finner, antagligen som herr Strindberg själv, detta skrivunderlägg ytterst smaklöst. Förmodligen är det en gåva från någon beundrare, kanske en naiv dam, som med lejonet, rytande ut över öknen, vill giva en symbol, älskvärd i sin mening men dock alltför påtaglig och sökt i sin form. Som gammal botanist vet herr Strindberg bättre än jag, att centaurea cyanus icke växer i Sahara och »— fortsatte jag, dåre, eldad av hans forskande härliga ögon —» papper är papper, brons är brons, allt som utger sig för det, det icke är, är humbug».

Jag drar en förlåt för de saker, som se-

Äkta Spets- & Sidendépôt

STUREGATAN 611

Telef. 77436

Norr 19700

Filial i Göteborg Jubileumsutställn., Handelsgatan 11.

Gardiner Stores

Brise-Bises.

Färdiga och på beställning. Tyger, Spetsar och Motiv i rikt urval.

Ytterst låga priser.

HEDENDOM, SOM GLÖMT SIG KVAR

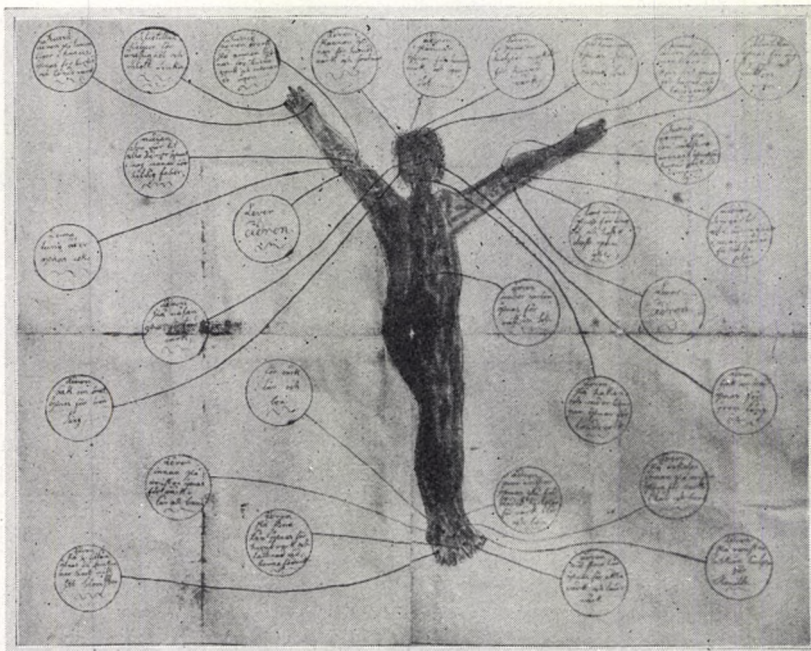
FRÖKEN LOUISE HAGBERG BERÄTTAR KURIÖSA ERFARENHETER UTIFRÅN BYGDerna.

DET TAR TVÅ TIMMAR att även helt hastigt gå genom Nordiska Museets olika avdelningar. Men på de två timmarna har man då vandrat genom fem sekel av svensk kultur, bondehemmens såväl som borgarnes och högre ståndens. Det finns inte en avdelning som icke roar, riktar, ger impulser. Redan dessa sidor kunna ge ett intryck därav. Och en avdelning, den som omfattar folken och forntro, försätter en i en föreställningsvärld, som sträcker sig vida längre tillbaka än en fem, sex sekel. Med denna avdelning står man plötsligt nere i hedenhös, skulle man kunna säga — men riktigare uttrycker man saken så, att den värld av sed och tro, den representerar, knyter oss innerligt samman med våra förfäder, med deras sätt att leva, känna och tro.

Allmänheten ser ju endast de utställda föremålen — men det för forskningen icke minst värdefulla ligger naturligtvis förborgat i museets arkiv som ordnats efter ett av dr N. E. Hammarstedt uppgjort system. Hans medhjälpare vid avdelningen är en kvinna, fröken Louise Hagberg, som bidragit till att hela denna avdelning och detta arkiv blivit så gedigna och rika. Fröken Hagberg har också uppnått en bemärkt ställning inom sitt område av vetenskapen. Det kan t. ex. nämnas att i festskriften till den berömde danske forskaren Feilberg var hon bland 56 medarbetare den enda kvinnan. Vid museet har hon arbetat sedan 1891 — hon var under Artur Hazelius' sista år hans handsekreterare — och hon har genomfarit och genomströvat våra svenska bygder kors och tvärs. Eljes tröga tungor har hon fått att tala, eljes slutna hjärtan ha öppnat sig för denna kvinna, som med en hängiven kärlek till arbetet förenar en lika varm kärlek till sina medmänniskor. Hennes arbete har varit strävsamt, men det har i hög grad underlättats, säger hon själv, genom att de svenska bönderna sådana hon lärt känna dem varit sådana gentlemän, snälla, fina och hjälpsamma, och att de svenska bondhustrurna som oaktat allt de ha att stå i alltid varit till reds att hjälpa.

Fröken Hagberg har haft den älskvärdheten att för en medarbetare i Idun berättat litet om en del former av urgammal folkstro, av hedendom rent av, som än i dag leva kvar i våra bygder. Tydligt är ju till exempel, att alla de kloka gummorna och gubbarna ha sina magiska konster delvis direkt från hedenhös. En dag när en av den skånska landsbygdens läkare var ute och promenerade kom en resande fram och bad honom visa vägen till — »läkegumman», och det fick han naturligtvis göra. Många av dessa »kloka» äro dels födda med läkarblick, dels ha de övat upp sin skarpsblick, och slutligen händer det nog att de äro mäktiga av tankeläsning.

På en plats i Uppland fick fröken Hagberg reda på att en gubbe i socknen botat folk med en bila, vilken tydligen fått

En gammal "karta", som visar var man skulle åderlåta folk för olika sjukdomar.

T. v. Ett par "häfteträn", som användes till bot av engelska sjukan, mot trolldom, etc. T. h. En flaska brännvin, som den döde fick med sig i graven för att han inte skulle finna det för tråkigt där. Samtliga föremålen från Nordiska Museets avdelning för forntro och folksed.

sin undergörande kraft genom att den en gång tjänat som dödsvapen. Efter gubbens död hade den givits bort. Fröken Hagberg spårade den till Uppsalatrakten, och önskade förvärva den av den gumma, som nu ägde den. Men nej, denna ville inte släppa den ifrån sig, ty också hon använde den ännu till att bota folk med.

För dem som leva på landsbygden, är det i stort sett samma makter, som sedan århundraden, ja årtusenden hägna eller hota. Solen uppehåller allt levande, elden skyddar det, och sjukdom och död hota ständigt. Det är därför inte underligt att samma föreställningar och bruk, som hos våra förfäder avspeglade deras förhållande till dessa makter, leva kvar än i dag.

Sol- och eldsdyrkan är sålunda icke helt död än. Eld är bra för allting, så lyder, berättar fröken Hagberg, en sats som ju kan få en för oss nutidsmänniskor absurd tillämpning. I hela landet »vet» klokt folk nog, att man skall släppa eldkol mellan kroppen och det intimaste underplagget, ifall man har »råkat». — »Råkat?» undrar den oininvigde, vad är det för farligt att råka någon? Jojomen, ty den underförstådde »någon» är älvorna eller »lindebarnen» som de kallas i Uppland, vittorna som de heta i Norrland. Och dessa väsen leva än i dag — — — De se ut som larver. Det händer förstås lätt, att man ovetande skadar dem, och det är då man »råkar i» som det heter, d. v. s. får en hastigt påkommande sjukdom, såsom utslag, svullnad, värk eller dylikt. En

läkare i en norrländsk stad fick en dag besök av en man, vars pojke synbarligen fått rosfeber. »Fast di säger,» tillade mannen försiktigtvis, »att det kan ha kommit av att han skadat vittor när han högg sönder en kubbe.» När läkaren besökte gossen, fann han också vid hans säng spikar och stålbitar m. m. som skyddsmedel mot vittorna.

Men som var man vet, finns det inte bara vittor, som kråla som larver, utan också älvor, som dansa med andefötter. En kyrkvaktarhustru försäkrade fröken Hagberg, att hon sett älvor dansa. Släkt till älvorna äro skogsjungfrurna. Står man väl med dem, äro de hjälpsamma: när kolaren sover och det är någon fara med milan, då ropar skogsjungfrun kolarens namn.

De gamla hedniska sibyllorna blevo »kristnade» eller rättare okristnade till häxor, och dessas senfödda systrar levde så ännu kvar en tid som påskkäringar. Det är på samma sätt med en hel mängd gamla hedniska föreställningar: de ha blivit nödtorftligen kristnade, men man ser lätt att de rätteligen tillhöra en uråldrig föreställningsvärld. Omkring allt som angår döden, finns det en väv av tro och sed från urgammal tid. Den som skriver dessa rader, minns själv hur häpen hon blev när hon hos enkla kvinnor av en stor stads befolkning träffade på vidunderliga föreställningar om hur den döde lever kvar i sin kista.

Fröken Hagberg har en mängd att berätta från detta område. Under ett besök i Hälsingland för en del år sedan hörde fröken Hagberg flerfaldiga gånger hur det förr i världen varit brukligt att dansa kring den döde sista natten denne stod ovan jord. En gumma i samma landskap berättade för fröken Hagberg, att hennes mor en gång varit med på gravöl efter en död kvinna. Då bäst som de sutto där i kammaren hade det smällt till i väggen, varvid värdinnan i huset utbrustit: »Jaså, det räckte inte te linfröt». Det var nog så att de trodde att den gamle inte skulle »ligga kvar». Längre än till det utströdda linfröt kom vanligen ej

(Forts. sid. 1003.)

EKSTRÖMS VANILINSOCKER

BRUNIUS SOM VÄGLEDARE I ENGELSK LITTERATUR

F Ö R I D U N A V T O R H E D B E R G.

DA JAG HÄRMED INLEDER EN SERIE litteraturartiklar i Idun, kan jag icke göra det på ett bättre sätt än genom att till Iduns läsare rekommendera en liten bok, som i början på detta år utkommit på bokförlaget »Natur och Kultur» och ingår i den förträffliga serie populärvetenskapliga skrifter, som detta förlag utgivit. August Brunius' skildring av den moderna engelska litteraturen är hittills det enda litterära bidraget till serien, men detta företräder på ett utmärkt sätt sin vetenskapsgren och fyller en beklaglig lucka i vår åt den litterära allmänbildningen ägnade litteratur. En lucka kan fyllas på mångahanda sätt, med löst och med fast, med sammanfattad fyllnadsgods och med varaktigt material. Här är det en verklig byggmästare, som åtagit sig värvet och om man förut löpt risken att sjunka ner i den engelska dussinnovellens bottenlösa gungfly, kan man nu träda på en säkert murad bro, som med fasta pelare och vackert formade bågar spännes över ett vitt och rikt område, binder samman gammalt och nytt och ger nya, fängslande utsikter.

Den lilla boken är inte blott genom sitt ämnesval en betydelsefull insats i vår moderna litteraturhistoria, den är det även genom sitt materiella syfte och sin konstnärliga behandling. Vi hava gott om ingående och lärda, på forskarmöda och spekulativ fantasi byggda specialverk, där intresset för det nya fyndet och den överraskande konstruktionen icke alltid motsvaras av fyndets värde och konstruktionens pålitlighet. Vi hava däremot mycket ont om de breda, orienterande översikterna, där ett rikt material samlas till stora enhetliga gruppbilder, och där blicken icke fångas vid detaljer utan ständigt föres vidare i betydelsefulla och levande linjer. Brunius' bok gör intet anspråk på att vara ett lättläst verk, i detta ords folkliga betydelse, men den är resultatet av en sällsynt gedigen och omfattande kunskap, fo-

En av de Aderton i Svenska Akademien, författaren Tor Hedberg, inleder härmed den verksamhet såsom Iduns litterära kritiker, som säkert skall bli till glädje och gagn för våra läsare.

tad på ett mångårigt intresserat studium, och denna kunskap är ordnad i ett mycket klart och skarpt intellekt och formad med en konstnärlig smak och insikt, som gör den så nyttiga, så belärande och givande läsningen oavbrutet underhållande.

Att på något över hundra sidor kunna koncentrera ett så rikt och så mångsidigt material, utan att man någonsin har känslan av flyktighet, endast av förtätning, att kunna karaktärisera så kort och så uttömmande, säga så mycket i så få ord, giva en så enhetlig nationell bild med en så växlande personlig facettering, det är ett mästerprov, faktiskt en inom vår litteratur ganska enastående prestation.

Det är icke en tillfällighet att Brunius ägnat sitt intresse så övervägande åt den engelska litteraturen. Hans eget intellekt, med dess skarpa i analysen, dess praktiska om ock konstnärligt ansade läggning, dess oräddhet, dess lust att gå in på livet, dess torra humor, har mycket med engelskt andligt liv befryndat, och om han någon gång när han prisar, kan synas överskatta, så är det därför att han älskar. I regel står han dock klar och fri i sitt omdöme, och han strävar att vara opartisk även där hans personliga sympatier och antipatier icke kunna undgå att spela in. Hans egen intellektuella fysiologi framträder mycket tydligt bakom den så lugnt och sakligt hållna skildringen, men den pockar aldrig på uppmärksamhet. Han säger sin mening utan omsvep och undanflykter, men hela boken är dock som en vädjan till läsaren att icke nöja sig med detta andra

hands omdöme, utan själv gå till källorna för att ur egen synpunkt komplettera och utfylla.

Och dessa källor äro mångfaldiga, rika och strömmande i en även för den litterärt bildade oanad grad. Hans skildring av engelsk modern kritik med Arthur Symonds och Edmund Gosse såsom företrädare för en äldre, estetiserande riktning, Shaw, Bennett och Chesterton såsom de betydligaste av de moderna livskritici; av romanen med Meredith och Thomas Hardy såsom föregångsmännen till och skaparna av den moderna problemromanen, Kipling, Conrad, Wells och Galsworthy såsom dess samtida främste bärare, var och en behärskande en sida av det världsfamnande örikets nationella liv; det klassbetonade, borgerliga i dramat med den av Brunius mycket högt skattade, men enligt min mening icke överskattade Shaw såsom utmanaren, den egentliga dramatiska nyskaparen, och slutligen lyriken med sådana namn som Kipling, Hardy, Yeats, Masefields och andra för oss tämligen okända, delvis av hög om alls icke första rang. I denna skildring, i vilken jag här blott kunna peka på några av huvudpunkterna, skall helt visst för flertalet av hans läsare öppnas en helt ny värld, som är värd att lära känna och som man måste känna för att förstå den samtid, i vilken vi leva. Vi känna nog en del av engelsk politik och av engelskt samhällsliv, men vi veta mycket litet om de andliga krafter och föreställningar, som ligga där bakom, därinunder och bestämmande, själva bestämda av enastående naturliga betingelser och av en sedan århundraden obruten, historisk linje.

Tor Hedberg

SENHÖST. Av ANNA LENA ELGSTRÖM

— *Så klart allting är, så underligt klart,
som dina ögon, mor, där du stirrar på mig.
Lika bävande stilla och andlöst allt står.
Vad lyssnar du efter? Vad väntar kring dig?*

— *Det är höst, lilla barn, log jag modigt till svar.
Allt skall dö, och allt vet av att det går.
Av avsked är luften så vemodigt klar
och den gyllene skogen så bävande still.
Som av tystnadens röst, full av osäglig tröst,
allt döende milt välsigna oss vill.
Var ej rädd, barnet mitt, bliv still vid mitt bröst.*

— *Varför gråter du då, lilla mor, då du ler?
Varför är det som tröte andan ock dig?
Hör du tonen, du med, som om klarheten klang
— som om klarheten brast? Ser du ljuset jag ser
— som om himlarnas valv veke undan för mig?*

*I tallarnas kronor stod solen så still
som en gloria vit kring ett under står.
Den falnade skogen sken kring vårt hus
i en glimmande krets, liksom tänd kring en bår.
Och vid bröstet mitt, där hon leende låg,
mitt döende barn in i ljusskimret såg
— den sjunde himmelens ljus...*

Våra Möbeltyger och Gardiner

äro i förhållande till kvalitet de billigaste. Prover sändas. Precisera godhetsfullt vad Ni önskar. Söreningen Konstffiten, Göteborg.

PLYSCHKAPPA BLIR ELEGANT EFTER UPPÅNGNING HOS ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT & FÄRGERI AB GÖTEBORG

Tre lättgjorda teaterväskor.

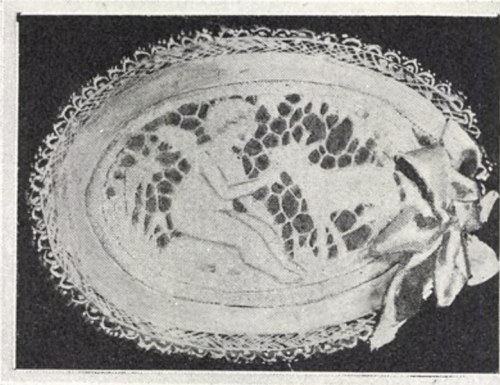
NU UNDER DE LÅNGA MÖRKA KVÄLLARNA samlas vi åter omkring arbetslampan med våra handarbeten och man hör till och med en och annan, som förtänksamt nog börjar tala om och planera för julklappsarbetena. Här återges nu några smakfulla och nyttiga handarbeten, vilka vi med lätthet kunna utföra själva. Genom Iduns handarbetsavdelning kan läsaren rekvirera de i tidningen återgivna arbetena uppriktade på sitt material och där så erfordras påbörjade. Vi vilja påpeka, att allt material är av prima kvalitet, liksom ock garner och silke.

Vi börja i dag med några lättgjorda teaterväskor med tanke på den kommande vintersäsongen och tillägga ett prydnadsarbete i vitbroderi.

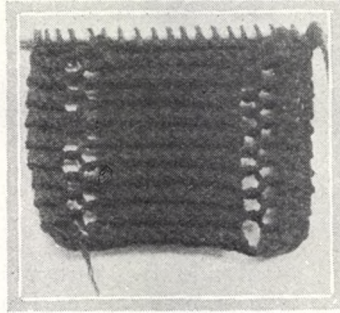
Teaterväskan N:o 1, den längst till vänster, fordrar det minsta möjliga arbetet, en del kan t. o. m. sys på maskin. Den består av två runda sammetsbitar vilka sys tillsammans över en sidenslå. Den övre sammetsplattan är försedd med ett handtryck i blekt guld (eller kopparbrons) och är uppskuren på ena sidan. Denna skåra bildar öppningen på väskan och är kantad med sidenslår liksom även den handtryckta sammetsremsa som tjänar till handtag.

Hela väskan tillklippt i svart sammet, handtryckt i guld eller koppar och med sidenslår till sömmarna kostar 7 kr. Foder av naturfärgad shantung 1 kr. 50 öre.

N:o 2 i mitten fordrar kanske litet mera tid att utföra då den på tre sidor har ett litet broderi. Detta bildar en oval, vars storlek dock endast är 7½×9 cm., alltså inga avskräckande mått, och det sys i modern teknik med långa fyllnadsstygn i 5 färger silke.

Modell till soffkudde.

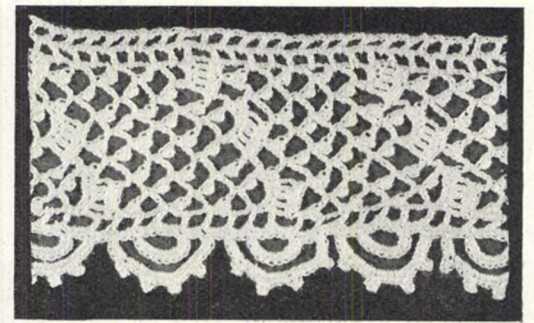
Stickad mellanspets.

Materialet är svart, tjockt siden. Till banden kan användas antingen smala sammets- eller sidenband, och ringarna kunna vara av trä eller ben och översys med tjockt svart silke i langettsöm. Nedtill en pärl- eller silkestofs.

Själva väskan klippt i tjockt svart siden, broderiet uppriktat, något påbörjat 7 kr. 50 öre. Silke 5 dockor à 40 öre. Foder av naturfärgat shantung 1 kr. 50 öre.

N:o 3 är handtryckt och allt vi ha att göra är att fodra den och i bakre väggen upptill inmontera en pappslå till styvnad. Det tryckta motivet, en fågel i flykt, är pärlgrått på mörkt gråblå sammet (kan även fås med trycket i guld eller koppar).

Priset är 7 kr. och med foder 1 kr. 50 öre därtill. För den som är road av richelieu-söm ha vi här ovan i mitten en liten delikat modell till en soffkudde, en sådan som man törs luta sitt huvud mot,

Irländsk spets till kudden.

ity att den är sydd på linne och alltså kan tvättas. Den är 33 cm. lång och 22 bred och är kantad med en irländsk handvirkad spets varav detaljmönster ses till höger.

Kudden tillhandahålles med linne till bak- och framsida, den senare uppriktad för broderiet och kostar då 6 kr. 50 öre, garn 2 dockor à 15 öre.

Samma kudde på blekrött dalalinne med moulinégarn i samma färg — samma pris.

Av spetsen som hålles lätt rynkad åtgår 1 m. 30 cm., vilket betingar ett pris av 2 kr. 75 öre.

Beställningarna adresseras till Iduns Handarbetsavdelning, Iduns redaktion, Stockholm och expedieras pr postförskott. O. N.

*

Hälften av Sveriges damer sticka jumpers, den andra hälften virkar jumpers, — en jumper skall det i alla fall vara.

Nu kan det hända, att er stickade jumper av en eller annan anledning blivit för kort — i år skola de vara långa och liksom blusa sig — och det användes då mycket stickade bårder att förlänga dem med. Det gamla modet med stickade spetsar har dessutom kommit igen.

Här får ni — se bilden — lära er göra en, den allra enklaste. Till garn väljer ni vad ni vill och har, tjockt eller tunnt, grovt eller fint, allt beroende på vad ni skall ha spetsen till.

Uppläggning: 20 maskor.

1 varvet: Lyfter 1 maska, — men kom ihåg att lyfta den framifrån, ej från sidan, — sticka 3 maskor, slå om nålen, ta ihop 2 maskor, sticka 10 m. slå om nålen, ta ihop 2 och sticka 2 maskor.

2 varvet och följande alldeles lika. Ni kan även sticka spetsen i fint pärlgarn och ha den till lakan eller dyl.

Som sagt. Denna spets är lätt att göra. Nästa gång skall ni få lära en svårare.

B. L.

DAMERNAS DISKUSSIONSKLUBB

Sällskapslivets plus och minus.

Det är alltid lätt att reformera — så länge det är på papperet. De läsarinor, som för dagen taga till orda i frågan om vårt sällskapsliv och dess eventuella omläggning, äro emellertid, tycks det, var på sin ort man — förlåt kvinna — för att också genomföra de reformer, de förorda, och det är ju det som är huvudsaken.

Sällskapslivet och "den typiske ungarlen".

Att de två i rubrikerna här ovan nämnda ämnena i Idun satts sida vid sida, ser ut som en tanke, fast det rör två olika diskussionsämnen. Jag för min del tror att de höra samman mera än någon tänker på.

Om svensken är en "typisk ungarl", så är det kanske till följd av det så starkt här i Sverige utvecklade sällskapslivet, som så lätt övergår till kalasliv. Kunde familjernas kalasliv minskas så skulle kanske en hel del ungarlar föredraga äktenskapet framför ungarlslivet. Människan är ett sällskapsdjur och tarvar sällskap på vilken pinne av samhällssteget hon än står. Men kalasliv tarvar hon inte. Tvärtom. Dyligt avkortar hennes liv. Enkannerligen människans. Han lider mera därav än kvinnan. Ty han har sitt arbete att sköta på dagen. Men kvinnorna ha ofta hembiträden som sköta huset, så att husmodern kan vila när hon vill.

Vad är nu botemedlet mot det allt för starka sällskapslivet, som urartar i kalasliv?

Jo, av egen vunnna erfarenhet vill jag säga att i det husliga arbetet, när husmodern själv deltar i det, ligger ett universalmedel, som borttager den alltför stora lusten till kalasliv, för att i stället framalstra den sunda, härliga trötthet, som mera tycker om vilan än allt annat efter ett i plikttröhet utfört arbete i det egna hemmet. Och när "den typiske ungarlens" författarinna säger att lyckan i hemmet kan nås "utan feta kalasmiddagar" så säger hon så innerligt sannt. Jag vill bara tillägga att när husmodern i det dagliga livet själv lägger hand vid veckans alla middagar, så är hon inte på långt när så hägad att vare sig ställa till kalasmiddagar eller bevista sådana. Och om det bara blev modernt att fruar i allmänhet själva sysslade med veckans middagar, så skulle de finna det så förtjusande skönt att vara i fred för kalasmiddagar, som då bara skulle trötta dem.

Men nu skola vi inte gå till överdrifter. Festliga tillställningar ha ju i vissa fall skäl för sig. Vid bemärkelsedagar av olika slag är det både vackert och gott att utmärka denna dag på ett särskilt sätt. Men också endast då.

Ebon.

"Pliktskyldigast."

Mannen har under de sista årtiondena måst mer eller mindre mot sin vilja hälsa kvinnan välkommen som arbetskamrat. Emancipationen, tiderna och det sociala kravet har fordrat det av honom. Men härmed har mannen också satt punkt. I sällskapslivet står kvinnan lägre nu än på 1700-talet, då männen voro verkliga kavaljerer och riddare.

Hur är det nu? Vid festliga tillfällen för bordskavaljeren pliktskyldigast sin dam till bordet och underhåller henne också pliktskyldigast under hela middagen. Efter middagen för han henne pliktskyldigast till de rum som äro anvisade för damerna och säger: "Här ska visst kaffet serveras." Han försvinner nu med en lättadens suck efter all pliktskyldighet, och sjunker belåten ned i en av rökrummets fåtöljer och är snart så inne i kortspelets gång, att han glömmar att det borde vara hans enkla plikt, att någon gång tala ett ord med sin bordsdam eller se till om hon roar sig.

Mina danska vänner ha ofta uttalat sin undran när de i svenskt sällskapsliv sett damerna förvisade till ett rum, och herrarna flytt till ett annat så långt bort som möjligt. Så är det inte i vårt grannland. Där idkas angenämt utbyte av tankar könen emellan. De unga damerna och herrarna sjunga och spela piano. Allt går gemytligt till. Man märker ej där den mannens självmedvetenhet som präglar svenskens umgängesliv. Vi kvinnor taga det ej så tragiskt om mannen skulle brista i artighet, men det skulle inte skada om kamratskapets troliga anda fick mera insteg i vårt sällskapsliv än hittills. Det är inte kvinnan som mannen älskar högst. Genomsnittssvensken älskar för det 1:sta sitt arbete, för det 2:dra guldet, för det 3:dje punschen, för det 4:de sig själv; först i 5:te rummet kommer kvinnan.

Spinn Vidare.

Våra läsarinor äro välkomna med vidare inlägg i frågan om vårt sällskapsliv. Bästa inlägget belönas med en bok.

U N G D O M E N S E G E N S I D A

TVÅ DOCKOR, SOM FÖRTJÄNADE VARA PÅ NORDISKA MUSEET.

DE BÅDA DOCKDAMER, ni ser här bredvid sitta inte, som ni kanske tror, på Nordiska Museet, men de kunde mycket väl bo på dess trevliga leksaksutställning, som ni bör besöka en regnig söndag. Den sittande dockan tillhör fru Elin Lindhagen, Stockholm, som fick henne någon gång på 1850-talet. Tänk, ett porlins huvud, som är 70 år gammalt! Fanny — så är den ungdomliga 70-åringens namn — är klädd efter 50-talets modejournal i randig klänning i vitt och beige, mantilj och balytt med små rosor, och i klädskaftet har hon en massa andra toaletter av kattun, siden och sammet och sommarhatt i hattask. I jämförelse med Fanny är Rosa, som äges av fröken Anna Lindhagen, bara en ungdom. Hon är född på 80-talet och klädd efter den tidens typiska mod i grön- och svartrandig sidenklän-

Dockan Rosa, 50 år, och dockan Fanny, 70 år.

ning med åtsittande liv, turnyr och vita spetskrås. Hur många av er, barnsidans

små läsarinor, äro så rädda om era dockbarn som dockmamman i den Lindhagenska släkten?

*

P. S.

Apropå dockor, så glöm inte, stora och små Idunläsare, att Idun i nr 40 utlyst en tävlan om den lustigaste och bäst utförda dockan, sydd i hemmet. Tävlingen utgår 26 nov., och alla dockor utställas efter prisbedömningen och skänkas på en julfest bort till små fattiga Stockholmsbarn, som inga leksaker ha. Sätt i gång med det roliga arbetet, som skall glädja både er själv och sedan en liten tacksam flickunge. Och kom ihåg att huvudsaken icke är dyrbart material, det kan mycket väl hända att en lu-

stigt och fantasifullt utförd trasdocka vinner de 25 kronorna!

J A C K, J Ä T T A R N A S B E S E G R A R E

DET VAR EN GÅNG EN LITEN BY, där folket levde lyckligt i lugn och ro. Då kom en dag en hemsk jätte, Kormoran, och slog sig ned i en klyfta i närheten. Kormoran var tjugo gånger så stor som en människa, hade rött hår, väldiga betar och bar alltid en väldig knölpåk i handen. Varje morgon gick han ut på vägen och fångade dem han mötte, en get, en tupp, en gris eller en människa och åt upp sitt byte. Bönderna voro mycket rädda för honom och gävo honom själva av sin boskap och sade: »Var så god, herr Kormoran, smaklig måltid.»

Och Kormoran skulle ha levat i tusen år ända tills nu och ätit upp både dig och mig, om det inte funnits en liten käck gosse, som hette Jack.

Jack var djärv och kände inte rädsla för något och han beslöt att döda jätten. Tidigt en morgon, då alla sovo, steg han upp, tog faderns stora spade, smög sig försiktigt till klyftan, där jätten låg och grävde ett stort, djupt hål utanför klyftan. Jätten sov icke. Han satt vid elden i sin grotta och åt en kalv.

— Kom ut, Kormoran, annars hugger jag av dig huvudet, skrek Jack.

Och han kastade en sten på jätten. Denne blev ursinnig och rusade ut ur grottan och föll plums i gropen. Där stod han och skrek och grät och hötte med knytnävarna, men Jack ropade: Det är ditt eget fel. Du trodde, att du kunde plåga människorna ostraffat. Nu får du vedergällning för dina ogärningar. Och så högg han av honom huvudet.

När folket i byn fick veta detta, blevo alla glada. Alla omfamnade Jack, och bondflickorna sydde honom ett sidenskärp, på vilket lästes orden:

»Den djärvaste gosse på landet och i stan är Jack, som besegrade jätten Kormoran.»

Jack satte på sig skärpet, vässade sin sabel och for ut på resor. Han längtade efter att få besegra andra jättar, som gjorde människorna illa. Särskilt tyckte han illa om jätten Blenderbor, Kormorans farbror, som var ett lika stort vidunder som brorsonen.

Och Blenderbor var ingen vanlig jätte utan han hade två huvud, ett stort och ett litet. Dessa huvud grälade ständigt med varandra och skulle ha bitit näsan av varandra, om inte jätten givit dem näsknäppar då och då. När jätten en dag fick se Jack ligga och sova i ett dike, skrek det ena huvudet, att Jack borde kokas, det andra huvudet ville steka honom.

Men när jätten såg, att Jack vaknade, sade båda huvudena i vänligaste ton, att Jack skulle följa med jätten, så skulle han få smaka de godaste karameller han någonsin ätit och få se ett vackert slott. Men Jack hade hört att huvudena viskande tilllagt att de skulle äta upp honom, han försökte fly sin väg, men jätten grep honom och stoppade honom i fickan. När jätten kommit hem till sitt slott, tog han upp honom och lade honom i en säng.

— God natt, min lilla gosse! sade det ena huvudet.

— Behagliga drömmar, lilla barn, sade det andra.

De nickade vänligt, men då jätten kommit utanför dörren, hörde Jack hur huvudena sade: Så fort han somnat, skola vi slå honom med knölpåken på huvudet, lägga honom i grytan och koka honom.

— Nej, steka.

— Nej, koka!

Jack hoppade upp ur sängen, men rummet var låst. Då tänkte han ut ett knep. Han gömde sig bakom ugnen, och i sängen lade han ett vedträ. Så kom jätten med rungande steg och slog hårt på vedträet.

Äntligen har jag blivit av med pojken, sade jätten belåtet, gick ut och glömde stänga dörren. Om en stund smög Jack sig ut och fick syn på jätten, som låg och sov. Och han stack handen under hans huvudkudde och drog fram en järnnyckel, på vilken lästes »Källarnyckel». Jack hade länge vetat, att den sköna prinsessan Monessa satt fången i slottskällaren, han skyndade nu ned och befriade henne varefter han åter lade sig att sova.

På morgonen steg han upp, tvättade sig och gick in till jätten. När denne fick se honom, började han darra. — Lever du? Är du icke död? Kände du icke slagen, Jack, du fick i natt?

— Småsaker, sade Jack. Jag kände, att en rätta slog till mig med svansen.

När jätten sedan gick ned i källaren och fick se, att Jack befriat prinsessan föll han på knä för Jack och sade: — Skona mig, jag skall aldrig mer göra något illa.

— Jag tror dig, sade Jack. Stig upp, jag skänker dig livet. Men kom ihåg, om du gör en enda människa illa, så hugger jag av dig båda huvudena.

Och så förde han jätten till staden. Och Blenderbor gick efter honom som ett snällt barn. Jack tog honom med till marknaden, där man satte honom i en bur och visade honom för barnen. Men prinsessan Monessas far, den gamle kungen, kallade Jack till sig och sade, att han kunde få gifta sig med prinsessan.

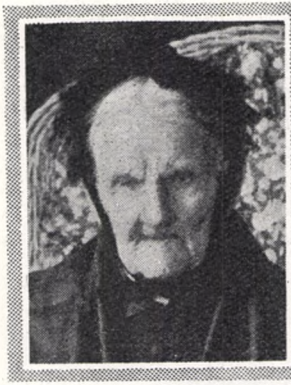
Men Jack svarade: — Tack det behövs inte. Jag har ingen lust att gifta mig med henne. Jag gifter mig med svinaherdens dotter.

Och det blev ett ståtligt bröllop som varade i flera dagar, och sedan gick allt folket till jättens bur och matade honom med pepparkakor.

vid **Kraftnedsättning efter sjukdom** är järnmedicinen Idozan det bäst stärkande och aptitgivande medel. Intages lätt av såväl barn som äldre. Snabb och överraskande verkan. Genom Idozans 5-dubbla järnhalt jämfört med andra dyl. prep. är detta preparat avsevärt billigare än andra järnlösningar. Rådfråga läkare. Fås på alla apotek. Nedsatt pris Kr. 3.50.

IDOZAN
FÖRNÄMSTA JÄRNMEDICIN

IDUNS PORTRÄTTGALLERI

JOHANNA HERRLIN.
Änkefru, Malmö.
100 år den 6 okt.
Text här nedan.

MARIA AHLIN.
Fröken, Stockholm.
En av Ahlinska skolans
grundläggare.
80 år den 12 okt.

JENNY BREITHOLTZ.
F. Lidén, Stockholm.
Änka efter apotekare G. E. J.
Breitholtz.
70 år den 27 okt.

SIGRID BLOMBERG.
Fröken, Skulpttris, Stockholm.
60 år den 17 okt.

ADÉLE FORSSMAN.
Fröken, Stockholm.
Inneh. restaurang Nybrohov.
50 år den 12 okt.

ESTHER KJERNER.
Fröken, Målarinna,
Stockholm.
50 år den 29 okt.

HULDA AHLMAN †.
Änka efter handlanden
Göran Ahlman, Stockholm.
* 1840. † den 27 sept.

EMMA LINDGREN †.
Fröken, Stockholm.
* 1843. † den 9 okt.

AMALIA RUDEBECK †.
Fröken. Dotter till framl.
prosten P. J. Rudebeck.
* 1843. † den 9 okt.

CLARA TORBIÖRNS-
SON †.
Änkefru, Fristad.
* 1844. † den 25 sept.
Text här nedan.

EMMA AARIS †.
F. Pyk., Köpenhamn.
Änka efter kaptenen Wald.
Aaris.
* 1847. † den 5 okt.

BRITA ANJOU †.
Änka efter musikediktör N.
E. Anjou, Gävle.
* 1852. † den 28 sept.

HELÉNE HOLST †.
Änka efter bruksförvaltare
Jörgen Holst, Domnarvret.
* 1853. † den 30 sept.

GERTRUD LITHANDER †.
Änka efter grosshandlare
Eskil Lithander, Lit.
* 1857. † den 25 aug.

ELSA STENSTRÖM †.
Fröken, Bankkassörska,
Grythytted.
* 1881. † den 4 okt.

Hundra år fyllde den 6 oktober änkefru *Johanna Herrlin* i Malmö. Fru H., som är bosatt hos sin dotter, är fortfarande i full besittning av sina själsförmögenheter och följer dagshändelserna med stort intresse. Hon företager ofta under sommaren fotvandringar i Malmö omgivning och är till och med stundom synlig på någon biograf.

*

En prästfru av gamla stammen.

Den 6 okt. avled i Fristad fru *Clara Torbiörnsson*, f. Hammar, sedan nio år änka efter komministern i Svenljunga, Johan Torbiörnsson. Fru T., en ovanligt duglig kvinna, var typen för en prästgårdsfru på landet i forna tider. Född i Sättersta i Nyköpings län kom hon till Stockholm för skolstudier, i vilka

hon utmärkte sig för stor flit; därefter blev hon ägare till Stora Axelfors gård i Revesjö, Älvsborgs län. På denna gård vistades hon i sju år och hade överinseende över både jordbruk, kvarn och såg. Sedan hon ingått sitt giftermål, såldes egendomen, och hon fick använda sin dugande förmåga till ett minst lika krävande arbete i sitt nya hem. Dätidens prästgårdar hade ett ganska vidlyftigt jordbruk med tillhörande kreatursbesättning och allt detta var fru T. med om att sköta. Hennes arbetsdag började kl. 5 och slutade stundom långt in på nätterna. Mot de behövande i församlingen var prästfrun ovanligt hjälpsam och bondmororna kommo till henne för att få bistånd i de mest skilda saker. De som ej vågade ha sina sparbanksböcker i hemmen gingo t. ex. förtroendefullt till prästgården med dem.

Det är som synes en ovanligt mångsidig person-

lighet, som gått bort med fru Torbiörnsson, vilken i icke mindre än 43 år levat i denna prästgård, från vilken hon flyttade för endast några år sedan.

Redovisning.

Till "Födelsedagen" ha inkommit följande bidrag: Fru Elin Gripenberg, Fölingsö, Kisa, 2:—; E. M., Malmö, 3:—; Ellida Ahlfvengren, Hallaro Skola, Arboga, 15:—; Fru Gerda Sölling, Båstad, 2:—; "Ett ringa bidrag från en födelsedagsfirande", 3:—; Maria L. Åbom, Linköping, 10:—; Hovrättsrådin- nan Clara Lejman, Ängelholm, 2:—; Vendla Borgström, Kopparberg, 2:—; Anna Cederblad, Norrtälje, 2:—. Summa Kronor 41:—.

EN VÄLKOMMEN
PRESENT
är den nya upplagan av

IDUNS KOKBOK

TOLFTE UPPLAGAN
NEDSATT PRIS 8 KR.
Fullst. omarbetad och utvidgad.

LÄNKAR MELLAN GAMMALT OCH NYTT

FÖREMÅL PÅ NORDISKA MUSEET, SOM GIVIT UPPSLAG TILL MODÄRNA FÖRETEELSER.

Så här otroligt arbetat i tusentals korsstygn kunde ett rum i 1850-talets Stockholm vara. Möbeln, som är utförd av fröknarna Lindgrens tapissieriaffär i basaren på Norrebro, tilltalar inte just en modärn smak, men korsstygnsbrodriet i dess vackraste form har i dessa yttersta dagar upplevat en ny blomstring.

Orreforsglasens rykte går nu som bäst över Europa. Utan tvivel ha våra konstnärer i det skörraste av material lärt åtskilligt av gammal svensk glastillverkning, sådan den t. ex. visar sig i denna tillbringare, som selt dagen 1734, förmodligen vid något småländskt glasbruk.

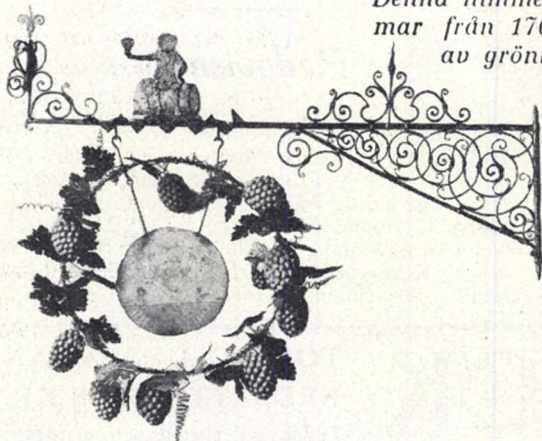
Denna s. k. kronsked, vars skafkropp bevarar en gotisk korsblommas form, är en av de vackra 1600-talsskedar, som stått som förebilder för modärnt silversmide.

Stolpsängan är en gammal idé, som mången nu för tiden tar upp på nytt. Denna himmelsäng i barockstil, som stammar från 1700-talets början, har klädsel av grönt ylle med vita kanter.

Även den konstnärliga tenntillverkningen, som på de senaste åren upplevat en renässans i Sverige, har gamla anor i vårt land. Ett bevis är denna terrin med sin ädla formgivning tillverkad någon gång på 1820-talet.

Den som har ögonen med sig på promenad i Stockholm, ser ofta nya konstnärliga skyltar på gatorna. Dessa knyta an med gammalsvensk tradition. Ett praktfullt exempel på 1600-talets järnsmide är Björngårdens krogskylt, typisk för den tidens restauranger.

Bordsskivor i fajans, infällda i tebord, äro en omtyckt detalj i de modärna hemmen. Här ses en dekorativ bricka, som tillverkats vid Rörstrand på 1740-talet, då man också satte värde på vackra porslinspjäser.

HUR VÅRA FÖRFÄDER LEVDE

GAMMALT SLOTS- OCH HERRGÅRDSLIV I LYX OCH TORFTIGHET AVSPEGLAT PÅ NORDISKA MUSEET.

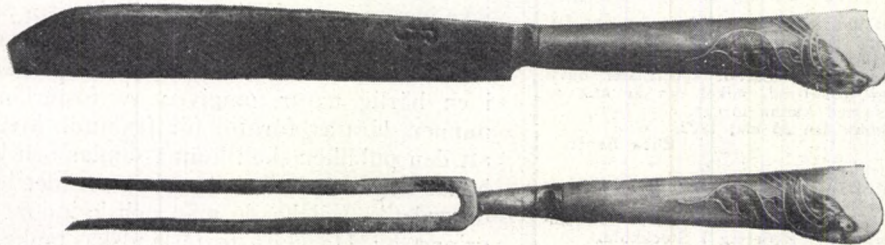
Den populäraste husgerådssaken i många svenska hem på 1700-talet var »snipaskålen», ty ur den drack man brännvin med sked. Det hände då nog också, att kvinnorna tog sig en tår ur skålen. Denna skål är från omkr. 1700.

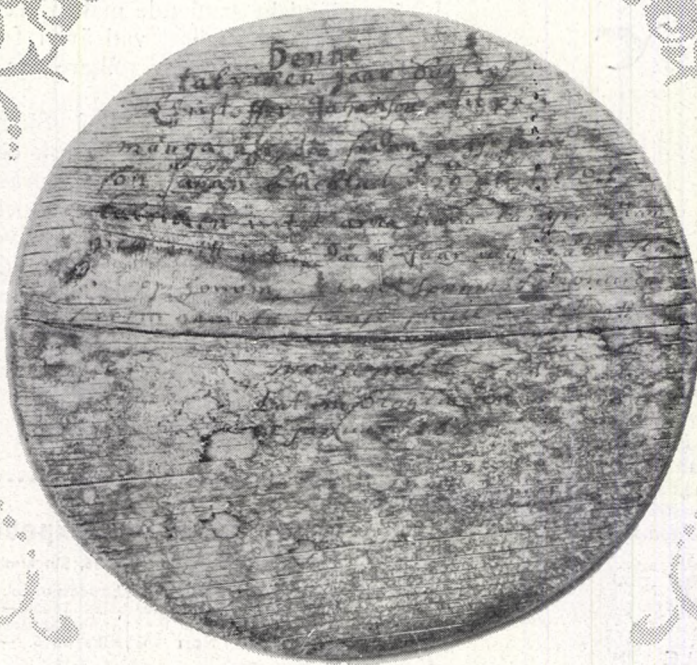
De andra här avbildade föremöten le sig just inte så eleganta — men del gör i stället denna reskoffert från 1500-talet. Den är av korgflätning med överdrag av läder med broderier och grova järnbeslag, spanskt arbete. Kislorna voro några av den tidens viktigaste möbler, och en koffert kunde nog också behövas.

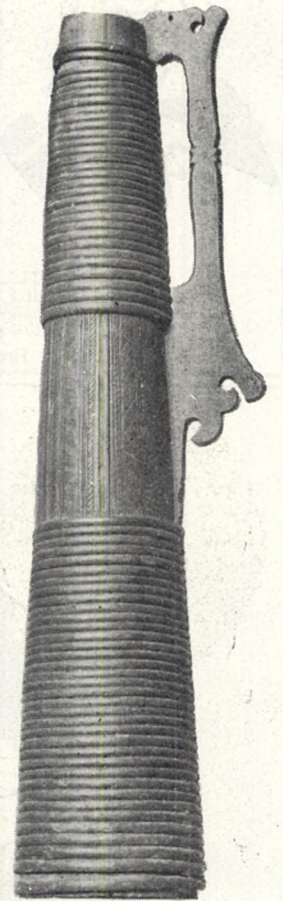
Stolar voro sällsynta under den äldre Vasaliden, och när den här avbildade och dess likar dök upp på slotten på 1600-talet, betraktades de säkert som praktpjäser. Men bekväma voro de inte att sitta på. För man döma av stolarna, hade dåtidens människor mycket kortare överben än vi. Denna stol bär slottsherrens och hans hustrus initialer: Axel Oxenstiernas och Anna Åkesdotter Bååts, gifta 1608.

Erik XIV blev på sin tid ansedd som en snobb, därför att han begagnade kniv och gaffel. Vid 1700-talets början hade man i alla fall hunnit så långt, att man i förnäma hus brukade kniv och gaffel som de här avbildade. Dessa äro särskilt eleganta med skaft av silverfligran.

15- och 1600-talens förnäma svenskar utvecklade allt annat än lyx i sin bordsservis. Denna platta trättallrik begagnade, enligt den inskrift som än i dag läses därå, först Kristoffer Johansson Ekeblad (död 1664) i många år och sedan i 20 år hans son Johan Ekeblad till Stola — men då gick också tallriken itu. Johan Ekeblad var ministerresident i Paris på Ludvig XIV:s tid, men detta ändrade tydligen intet i hans enkla svenska hemvanor.

Är det ont om annan servis under 15—1600-talen, så är det i alla fall gott om dryckeskärl av alla möjliga slag: dryckesbolter, kåsar, flaskor, pokaler, kannor och fat. Det är ett överflöd, som tydligen talar om tidens smak. Denna laggade kanna av rödbok är från 1500-talet. Den mätte inte ha varit just bekvämt att dricka sitt öl ur den.

Gahns Tvålar!

Det största urval tvålar finner Ni hos

GAHNS

Begär alltid en GAHNS TVÅL och välj sedan den sort som behagar Eder. Ni är då tillförsäkrad ett förstklassigt fabrikat

Vi nämna några sorter:

**Boroglycerintvål, Perubalsamtvål
Lanoiatvål, Borax Benzoëtvål
Lavendeltvål, Äkta Aseptintvål
och Borlanolintvål**

samt parfymerade tvålar i alla odeurer

Guldmedalj vid Industriutställningen i Stockholm 1897

HENRIK GAHNS AKTIEBOLAG

KUNGL. HOVLEVERANTÖR

UPSALA

Från första stund

kräver spädbarnets hud
en fullt tillförlitlig salva

MILLIDIN-SALVA

INTYG.

Efter att under kortare tid hava använt Dr. Lindströms Millidin-Salva har min dotter, som sedan sin barndom behandlats för ömtålig hud av framstående specialister blivit väsentligt förbättrad, vilket det är mig en glädje härmed kunna intyga.
Stockholm den 26 maj 1922.

Ebba Banér.

MILLIDIN är dryg, obegränsat hållbar, härsknar aldrig, därför billig i användning. Fås å apotek, kemikalie- och övriga affärer. Tillverkare: Millidin-fabriken, Hälsingborg. Nederlag i Stockholm.

Firma A.-B. GULLBERG & PETRÉ, Luntmakargatan 79.

Tel. Riks 813 44.
Allm. Vasa 25 31.

Han känner sig trygg, när på jakt han går ut i skogen att spilla båd kulor och krut, ty ingen förkylning på halsen han får, trots kylan och fukten i skogarnas snår — i munnen han tar blott en Tulopastill, den skyddar hans svalgför var sjukdomsbacill

Tulo
DEN LILLE
HALSLÄKAREN

Äkta endast i originalförpackn. å **25**
A.-B. Förenade Chokladfabr., Sthlm. ÖRE

En bukett till Nordiska Museet.

(Forts. fr. sid. 994.)

På Skansen behövs mer av "det levande ordet."

Lektorn fil. dr Walter Fevrell, är sedan ett tjugotal år tillbaka en av Nordiska museets och Skansens bästa och trognaste vänner. Genom föreläsningar landet runt om museet har han på sitt sätt bidragit till att hela svenska folket kommit att uppfatta museet och Skansen som *sitt*. Han yttrar nu följande:

Då jag stannade inför den första av frågorna i Iduns enquête, kom jag att erinra mig en bekant scen ur Artur Hazelius liv. Man satt samman i familjekretsen och språkade om de svenska folklivsbilderna och de olika rumsinteriorerna i Nordiska Museet, då någon förmenade att dessa dock icke vore rätt fattbara för menige man, om där icke funnes med också hela stugan, i vilken alla de olika föremålen hörde hemma, ja, denna stuga inramad av den svenska naturen. Det var till svar på denna invändning som Hazelius uttalade sin avsikt att grundlägga ett friluftsmuseum: "Vi ska köpa mark och bygga både stuga och lagård." Så kom Skansen till.

På Iduns första fråga vill jag nu svara, att för den som har ett bestämt studiesyfte, den ena eller andra avdelningen på Nordiska Museet ju kan äga ett ovisst företräde, men att för de flesta av våra landsmän Skansen givetvis är det bäst fattbara, det mäktigast talande och det djupast fostrande.

Och vad som där saknas? Bland annat den rätta publiken. Den nämligen som kommer, icke bara för att få litet frisk luft, titta på utsikten och vid kaffekoppen på Solliden njuta av vacker musik, utan framför allt får ett i en härlig natur, omgiven av fosterländska minnen, lära av forntid för framtid. Men för att den publiken skall kunna samlas och kvarhållas behövs på Skansen mera av "det levande ordet". Väl ha de män och kvinnor, som, gripna av Hazelius fosterländska tanke, ägnat sitt liv åt Nordiska Museet, på ett utmärkt sätt fyllt sin uppgift och nu vid 50-årsjubileets firande gjort sig välförtjänta av vårt varma tack. Men de äro för få i det stora arbetet och behöva hjälp av alla dem som vilja bidra till att göra Skansen till en fosterländskt samlande makt i svenskt folkliv. Det är märkvärdigt, vad även friluftsmuseet behöver en inspirerad tolkare för att rätt tala till de många.

Vidare saknas ännu på Skansen många kulturminnesmärken av svensk odling, såsom t. ex. den gamla herrgården, prästgården och fiskeläget. Denna brist beror delvis på ekonomiska förhållanden, men har även andra orsaker. Bland dessa må nämnas det otillräckliga och redan hårt i anspråk tagna område, som upplåtits åt Skansen. Vilja vi här ha en bild av hela vårt land, så måste Skansen få avsevärt mer plats för att rätt kunna fylla sin uppgift. Vad jag alltså skulle önska Skansen med anledning av Nordiska Museets 50-

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: ... Kl. 9—5 | Expeditionen: ... kl. 9—5
Riks 8660 — Norr 9803 | Riks 1646 — Norr 6147
Red. B. Carlsson kl. 1—3 | Annonskontoret: kl. 9—5
Riks 8660 — Norr 402 | Riks 1646 — Norr 6147

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

35 öre efter text. 40 öre | Utländska annonser:
å textsida. Bestämd plats 45 öre efter texten, 50 öre
20 % förhöjning. Led. pl. å textsida, 20 % förhöjning.
och Platsökande 25 öre. | för särskilt begärd plats.

Iduns prenumerationspris:

Idun uppl. A. | Idun uppl. B.
Helt år ..... 15:— | Helt år 17:50
Halvt år ..... 8:— | Halvt år ..... 9:—
Kvartal ..... 4:25 | Kvartal 4:75

STEINWAY & SONS

STORT LAGER I ENSAMAGENTUREN
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM · JAKOBSBERGSGATAN 99

Oxygenol-Tand-Creme

med vätesuperoxid

Stärker tänder och tandkött.

Av SANGALLA té

rekommendera vi våra kända märken

"Pekoe Souchong"

"Imperial", "Ordinary"

i originalförpackningar.

PERCY F. LUCK & Co.

Hoffmann's
Pianino

Kungl. Hovlev.

Malmkillnadsgatan 25 B, Stockholm.

CARL MÖLLER

Nedsatta priser. Goda avbet.-villkor.

Hemfärgen HÄRVAN

INREG. VARUMÄRKE

Jämna, vackra och veckfria bli Edra plagg med denna av alla förbrukare högt skattade hemfärg.

35 olika färger, ljusa och mörka.
Begär provkartor.

En påse å 35 öre
färgar 1/2 kg gods.

Hos alla
handlande.

A. W. HERDINS FÄRGVERK
FALUN.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER

årsjubileum är den rätta publiken, nya kulturminnesmärken och ökat utrymme. Hazelliverk må allt rikare utvecklas till välsignelse för Sveriges folk.

Vad den moderna möbelarkitekten lär av allmogekonsten.

En erfaren möbelarkitekt som *David Blomberg* ger detta betyg:

Vad jag helst ser på Nordiska Museet är den gamla svenska allmogekonsten med dess frodiga uttryck för skönhetslängtan, föremålens ypperliga formgivning och sunda konstruktion. Dessa handslöjdade saker äro en outtömlig källa för konsthantverkaren genom motivens skiftande mångfald.

Vad jag möjligen saknar är en stor, praktisk studiesal innehållande mönstersamlingar och ett lätt tillgängligt bildmaterial bestående av uppmätningar, kopierade detaljer, fotografier och materialprover.

Vad arbetarna säga om museet.

Till Nordiska museets mest vakna och intresserade gäster höra säkert arbetarne — när de väl funnit vägen dit. Och att de så gjort, därför har Arbetarnas Bildningsförbunds Stockholmsavdelning sörjt. Redaktör N. H. Ossián Håkanson har i egenskap av studieledare lett några tusental arbetare i grupper på besök i museet. Dessa besök ha uppmuntrats även av museiledningen, som låtit de nämnda grupperna gå in för samma avgift som skolbarn, 10 öre. Här nedan sammanfattar redaktör Håkanson de besökande arbetarnas omdömen:

Anmodad av organisatören för Arbetarnas Bildningsförbunds Stockholmsavdelning att besvara de av eder uppställda frågorna, är det med en viss glädje jag fullgör detta uppdrag. Och det är visst icke av glädje över att få »skriva i Idun», som kanske någon överlägsen ande tror. Utan för sakens skull, för den sak åt vilken jag ägnat en hel del av min tid under några år — att bland arbetarmassorna så långt jag förmår söka vinna förståelse för kulturhistorien, att i arbetarnas strävan efter ökade kunskaper få inpassad också förståelsen för att särskilt Nordiska Museet har »närande kulturhistoriskt bröd att ge i stället för de hårda, torra brödkanter som ges i skolan». Museibesöket öppnar historiska perspektiv på ett helt annat sätt än vad läsning av historiska läro- och andra böcker kan göra. Och det är detta som lett mig, att på egen hand söka intressera arbetarna för det liv som levats, sett genom föremålen som använts av gångna generationer — och sedda i det ypperliga sammanhang, Nordiska Museet ger.

Vad man ser helst? Svaret kunde kort och gott formas ut så — allt! Bäst karaktäriseras detta av det ständigt efter varje demonstration inom grupperna fällda yttrandet: Aldrig kunde jag tro, att det var så intressant att gå på museet!

Med få undantag ha gruppbesöken omfattat hela museet samtidigt. Man har under ledarens oupphörliga, sammanknyttande förklaringar, fått vandra genom samtliga avdelningar och under vandrigen fått en total bild av föremålen och dessas inbördes sammanhang. De avdelningar, som kanske tilldragit sig största intresset ha varit allmogeadelningarna, hantverksavdelningarna, skråavdelningarna, avdeln. för folketro och samhällsliv samt de för musikinstrument, textilier och leksaker. Uppfattningen har naturligtvis varierat starkt, individuellt sett, men helst har man dock sett det uppräknade i nämnd ordning.

Vad frågan om vad man önskar angår, så skulle säkerligen red. inte få plats på flera sidor med det som i detta fall kan räknas upp. En sak torde emellertid alla museibesökare vara överens om och bland ar-

Att rida

är ansträngande. **4711** hjälper att övervinna all trötthet, ger kraft och uthållighet.

»4711», en talisman för ryttarinnan.

4711 Eau de Cologne

Använd i badet **4711** Eau de Cologne Bad-salt

Gör bara två ting,

och Edra naglar skola se ut som om de voro yrkesmässigt manicurerade.

Allt vad som förr gjorde manicuren långsam och besvärlig kan nu undvikas. Nagelbandet behöver icke blöda, ni behöver icke längre klippa nagelbandet.

Ge er själv i present ett av de vackra *Cutexgarntityren*. Det gör underverk. Hur trasigt nagelbandet än blivit genom att ni klippt det, skall *Cutex Cuticle Remover* göra det mjukt och jämnt igen. Likaså måste ni medge, att ni aldrig använt ett polérmedel, som så snabbt givit en varaktig och skinande glans som *Cutex*, vilken finns såväl i platta kakor, pasta och stift som i pulver och flytande form.

Ni kan icke göra Er en föreställning om hur snabbt och lätt *Cutex* har gjort manicuren, innan Ni själv har försökt medlet.

Köp genast ett *Cutex Compact-etui*. I den lilla asken, som är i svart och rosa, finner Ni prov på allt som Ni behöver till manicure jämte en bok med anvisningar.

CUTEX

kan köpas i hela etuier såväl som varje artikel för sig i alla parfymaffärer, apotek och hos färg-handlare.

Ensammaförsäljare för Danmark, Norge och Sverige:
MADSEN & WIVEL
Östergade 26 — Köpenhamn K.

Sun-Maidruorna behandlas så enkelt och naturligt, att skojens fina, blåvita stoft aldrig gnidas av, utan ännu finns kvar när ni öppnar paketet.

Så rena, att man icke behöver rensa dem

"De äro de renaste russin jag någonsin sett," säger varje husmor, som prövat Sun-Maidrussin. Och det är alldeles riktigt, att ni icke behöver rensa dem.

Under hela framställningsprocessen hanteras Sun-Maidrussin med en sådan omsorg att medan vanliga russin alltid innehålla en viss mängd smolk och stjälkar, så äro Sun-Maidrussin ingenting annat än rena fruktköttet.

Det finns Sun-Maidrussin av två slag—Sun-Maid kärnfria och Sun-Maid urkärnade.

De kärnfria Sun-Maidrussin växa och mogna utan kärnor.

De urkärnade Sun-Maidrussin äro stora, söta och saftiga. Försök en gång de nya russinen och se, om ni icke finner dem bättre än alla andra.

Varje speceri—och frukthandlare för dem.

SUN-MAID RAISIN GROWERS,
FRESNO, CALIFORNIA.

SUN-MAIDRUSSIN

I de röda paketen finner ni de små kärnfria russinen. i de blå paketen de stora, urkärnade.

S1

Apotekare John Lindgrens Kinavin

med eller utan järn, berett av äkta druvvin. Sedan flera årtionden välkänt såsom ett stärkande och stimulerande medel vid svaghetstillstånd, särskilt blodbrist.

Till salu å alla apotek.

Tillverkas å APOTEKET LEJONET, Malmö.

Malmö

GALOSCHER

äro berömda för sin enastående slitstyrka, sin fulländade passform, och sitt vackra utseende. Begär därför Malmö.

DET SLITSTARKA SVENSKA FABRIKATET

RYSKA GUMMIFABRIKS A. B. MALMÖ.

1906 RGA MALMÖ

Märket som garanterar SLITSTYRKA.

Vill Ni ha en gratisresa till Norge Påsk?

Vi uppställa 8 premier, var och en bestående av en påskresa till Norge för 1 eller 2 personer. Besök i Kristiania. Bergensbanans högfjäll. Fri resa från hemorten. Fritt hotelluppehåll.

Köp ett paket av någon av nedanstående kexsorter. Premiekupong och villkor äro bifogade.

Ginger Cakes, Albert, Citron, Cocoskransar, Cream Cracker, Fridtjof Nansen, Ginger Nuts, Havre, Marie, Milk, Netop, Pearl, Smörkransar, Speculatier, Sverdrup, Rum Cream, Pearl Cream, Sætre Vafflor, Vardagskex, Water, Windmill.

SÆTRE

HØEKS FABRIK A/S
KRISTIANIA

SPANGE

H-O

betargrupper har detta framförts flera gånger. Öppethållandet måste ordnas på sådant sätt, att de som äro bundna av sitt arbete hela dagarna skola kunna besöka museet på för dem lämpliga tider, ex. på kvällarna och praktiskt taget hela söndagarna. Vidare några praktiska önskemål: ett flertal vilplatser måste ordnas och dricksvatten placeras tillgängligt. I någon mellanvåning borde inrättas en mindre restaurang eller kafé, där besökande vid en kopp kaffe eller någon läskedryck kunna slå sig ned en stund. Ty medge, att det för t. ex. en grupp arbetare eller andra besökande, som kanske har knappt tillmätt tid att studera på och under sitt besök vill utnyttja de tre eller fem timmar där är öppet, är en mera än vanlig kraftansträngning att hela denna tid vara utan »både vått och torrt»!

Vad skådesamlingarna angår önskas allmänt från arbetarhåll, att det lägges ner mera arbete än vad hittills varit möjligt på tillvaratagande av kulturföremål och annat förbundet med arbetarklassen i städerna och större samhällena. Hantverksavdelningarna äro ju ännu vid blotta begynnelsen och de museala krafterna för arbetets bedrivande alldeles otillräckliga. Här måste en snabb ändring ske — om icke oersättliga kulturhistoriska värden skola gå förlorade.

Ja, åtskilligt mera finnes ju att önska, men det är väl bäst att säga stopp. Men det är sant, Skansens såsom en del av museet bör väl också komma med på en kant! Nåväl, för Skansens egen del får man önska en snar revolution, grundlig, mot den nuvarande antikverade, kulturhistoriskt oförstående ledningen. Den bör snarast pensioneras. Många, många med mig, hoppas nog att de angivna önskingarna uppfyllas innan det hunnit växa mossor på vår egen tids ledsamma, bistra och — hoppfyllda kultur!

En monumental bild av grundläggaren saknas.

Fru Cecilia Örtenblad, gift med rektorn vid Södermalms Högre Allm. Läroverk, svarar på vår fråga:

Vad jag bäst tycker om att se vid mina tyvärr alltför fåtaliga besök i Nordiska Museer är våra gamla allmogevävnader och hemslöjdssaker som mer än något annat vittna om folksjälen längtan efter färgglädje och harmoni — vad jag saknar är en monumental bild av Arthur Haze-lius — konstverket Carl X i alla ära!

Hedendom som glömt sig kvar.

(Forts. fr. sid. 995.)

den döde ty han stannade för att plocka upp fröna vilket tog sådan tid att hanen gol innan han slutit dörren och då var tiden inne för alla gengångare att återvända till sin hemvist.

Allt från den vördnadsvärda Yggdrasil ha vi haft många träd, utrustade med magisk makt. Så nära en modär kulturbygd som några mil utanför Uppsala förmådde åtminstone ännu för ej så särdeles länge sedan vissa gamla träd utträta sina sympatiska under. Det var de så kallade vålbundna träden, d. v. s. träd som delat sig och sedan vuxit hop igen. Barn som hade engelska sjukan skulle efter vissa föreskrifter dragas genom öppningen i trädet.

Häfteträna, varav avbildas ett par på sid. 995, voro en avart av de vålbundna träden.

I den ypperliga samling på museet rörande svensk forntro och folksed, är till nästan varje föremål knutet ett intressant minne. Där står till exempel en fejsdörr. Den fann jag i Håbols socken i Dalsland, berättar fröken Hagberg. Och det intressanta med den är det här — och hon pekar

Vattenlöslig

UNOL
LÄGLIGEN LÄTTAD
TANDCREME
av
Svensk tillverkning

Begär proutub från
Oljefabriks A.-B. UNION, Malmö

A. D. FÖRENADE
PIANO & ORGEL
FABRIKER
GÖTEBORG

Bästa svenska instrument
MALMSJÖ — BILLBERG
ÖSTLIND & ALMQUIST
GUSTAFSON & LJUNGVIST
RÅLIN — GÄVLE ORGEL-
& PIANOFABRIK.

Hudutslag, Brännsår Bensador, Blemmor

även äldre sår helar den sedan 1851 i bruk varande

Dr. Strahl's Salva

Mild och välgörande. Säljes å apoteken i förp. å kr. 2.50 och 4.25. Finnes medlet ej å apoteket på Eder plats, tillskriv då ELEFANTENS DROGHADEL Stockholm.

-Äck, säg mig liten Inga, varför är du så fin?

-Jo, Mor syr mina kläder på **SINGER** symaskin.

Mellins Food

är en världsberömd, lättsmält kraftnäring för barn, ammande mödrar, konvalescenter och ålderstigna samt för personer, som lida av mag- eller tarmsjukdomar. Förordas av läkare. Köpes i apotek, speceri- & drogaffärer.

Lär att utvinna det
bästa av livet! Läs

COUÉ

och vårt dagliga liv

En vallfart till kliniken i Nancy
av
Vera v. Krämer,
3: 50.
I alla boklädor.
WAHLSTRÖM & WIDSTRAND
Stockholm.

Ny bok av
Haldis Stabell

KROPPENS RENÄSSANS

med ett kapitel i näringsfrågan
av
Med. dr. v. Kügelgen.
Rikt illustr.
5: —.
I alla boklädor.
WAHLSTRÖM & WIDSTRAND
Stockholm.

För sparsamma och
praktiska husmödrar

Sin egen jungfru.

Käserier om hemmets skötsel
av Fru Hein, med förord av
Gwen. Kr. 2.75.

"så verkligt rolig och väl-
skriven, att man blir Fru
Hein, som är nära släkt med
signaturen Gwen, uppriktigt
tacksam att hon skrivit den.
Det finns fullt av fyndiga och
praktiska råd i boken."
Dagens Nyheter.

Husliga erfaren-
heter

En erfaren husmoders prakti-
ska rön och råd, av Jane Eyre.
Kr. 2.75. I alla boklädor.

"För de oerfarna husmö-
drarna och de stackars självför-
sörjande är boken av ovärder-
lig nytta, ty den visar bot för
nästan allt inom ett hem."
Aftonbladet.

WAHLSTRÖM & WIDSTRAND
Stockholm.

CRÈME de
Cholepalmine

I 30 år beprövat hudmedel mot
köld och solbränna.
Säljes på alla apotek och hos hand-
lande i tuben à 60 öre o. i kr.

I parti hos
LARS MONTÉN, Stockholm.

HUSMÖDRAR

som
värdesätta
ett verkligt
gott

KAFFE

köpa det hos

Speceeriävd. 4 tr.

A/B NORDISKA KOMPANIET

på en rad målade tjärkors De hade målats
dit av ägarens far och skulle tjäna som
skydd för kreaturen mot onda makter.

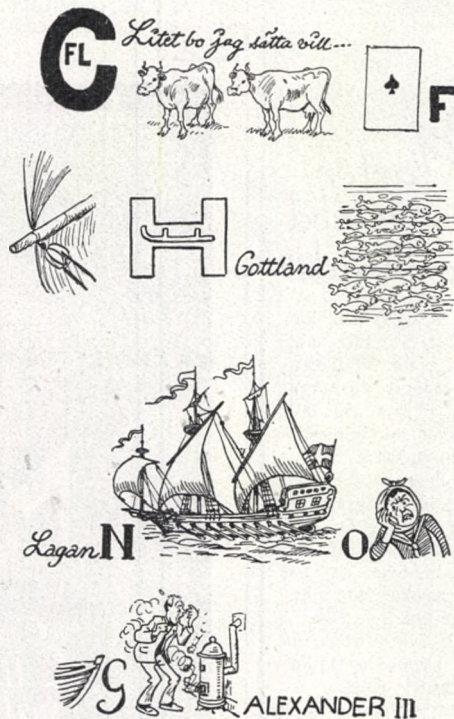
För bönder äro ju kreaturen något av
det dyrbaraste de ha, och det är klart
att deras ängslan om dem skall avspegla
sig i en hel del föreställningar. Litet var-
stades i landet har fröken Hagberg träffat
på dylika. En hushållerska från Dalarna
berättade följande »sanna händelse» från
sin hembygd: »En dalkulla kom en dag
in på en gård. Här står det inte rätt till,
sade hon. Bakom den där kon skall ni
gräva tre alnar djupt.» Det gjorde man och
fann en trollpåse, som hade förgjort dju-
ret. På kullans inrådan tog man så fram
brännvin, och i vätskan såg man så bilden
av den karl, som grävt ner trolltyget.

Att avund är en improduktiv makt veta
vi lite var, men att den kan gå ut över
den avundade, bruka vi inte föreställa oss.
Men följande hände i Uppland. Två gum-
mor hade köpt var sin gris. »Din gris är
bättre än min», sade den ena till den andra,
och strax blev det då något galet med den
åtrådda grisen. Men skäller man ut den som
avundas, tar man makten från ondskan.

E. T. H.

Lejamagasinet hade häromdagen sin uppvisning
för pressen, som längre fram skall åtföljas av en
offentlig dräktuppvisning å Royal. Bland de 800
nya klänningarna äro en mängd vackra pärlklänning-
ar i svart eller kulört, som ibland vägde ända till
ett kilo och kostat 67 kr. i tull per styck, eleganta
aftontoaletter i marocain, stilkklänningar och stundom
med handbroderier, som tycktes inspirerade av
Biedermeiertiden, korsstygnsbroderier, sobra sorg-
toaletter och korrekta vardagsklänningar i ripstyg.
Mycket trevlig var en engelsk vardagsklänning:
mörkblå ripskjöl, vit ripsblus i något modifierad
skjortblusidé, garnerad med grå silkesnören. En
fördel med Lejamagasinet modeller äro att de ofta
finnas i stora nummer och icke endast äro avsedda
för de trådsmla modefigurerna.

Iduns pristävlan i n:r 42.

Rebuslösningen ligger denna gång nära till hands
för alla föräldrar med flickor i skolåldern.

I varje brev med lösning, som skall vara insänd
inom 14 dagar efter numrets datering, skall läggas
ett 15-öres frimärke och summan av de insända
märkena delas som extrapris mellan de bägge pris-
tagarna förutom det vanliga priset på 5 kronor var-
dera. Kuvertet märkes »Pristävlan n:r 42».

Lösning.

Rebuslösningen i n:r 39 lyder: Tänk att mormors
korsstygnsbroderier ha i ett slag blivit moderna.
Prisen, som denna gång uppgingo till kronor 14: 25,
tillföll Rigmor Wikner, Dädran, och Ninni Trä-
gårdh, Södra Promenaden 57, Malmö.

Hela utseendet förbättras

om håret vårdas på ett rätt sätt. Låt därför aldrig håret
falla av eller bli glanslöst och fult. Behandla det med

F. Pauli's

Azymol-Stimulus

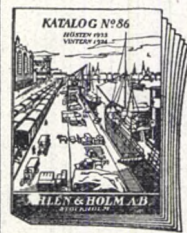
som av läkare och många tusen förbrukare rekommenderas
mot håravfall och mjäll. Det höjer dessutom hårets hela ut-
seende och efterlämnar en fin diskret doft.

Feniths

 namn borgar för en
förstklassig produkt!

Gräddmargarin: »Extramärket Fenith»
Växtmargarin: »Feniths Extra Växt»

äro marknadens förnämsta kvaliteter.

Ökad behållning — minskade utgifter

kan Ni glädja Eder åt, om Ni gör Edra inköp efter
vår katalog för hösten och vintern 1923—24. Den är
334 sidor stor och omfattar tusentals präktiga artiklar
av alla varuslag, däribland en hel del fina nyheter för
säsongen. Priserna verkligt billiga. Katalogen åtföljes
av provblad å Julstämning m. fl. jultidningar och kalen-
derna Ahlén & Holms Arsbok 1924 samt å familjournale
Vårt Hem, och erhålles på begäran gratis och porto-
fritt. AHLÉN & HOLM, STOCKHOLM.

Solidar Tvätt- Extrakt

Upplös lika mängder pul-
ver i lika mängder vatten och
gör jämförelser. Överlägsen-
heten i **Solidar** märks
genast.

Priserna äro ändock ena-
stående låga:

1/1 paket 52 öre.
1/2 paket 27 öre.

Över all konkurrens i kvalitet och pris.
Följ noga de sakkunnigt avprovade
beskrivningarna i paketen.

Som en tindrande ädelsten

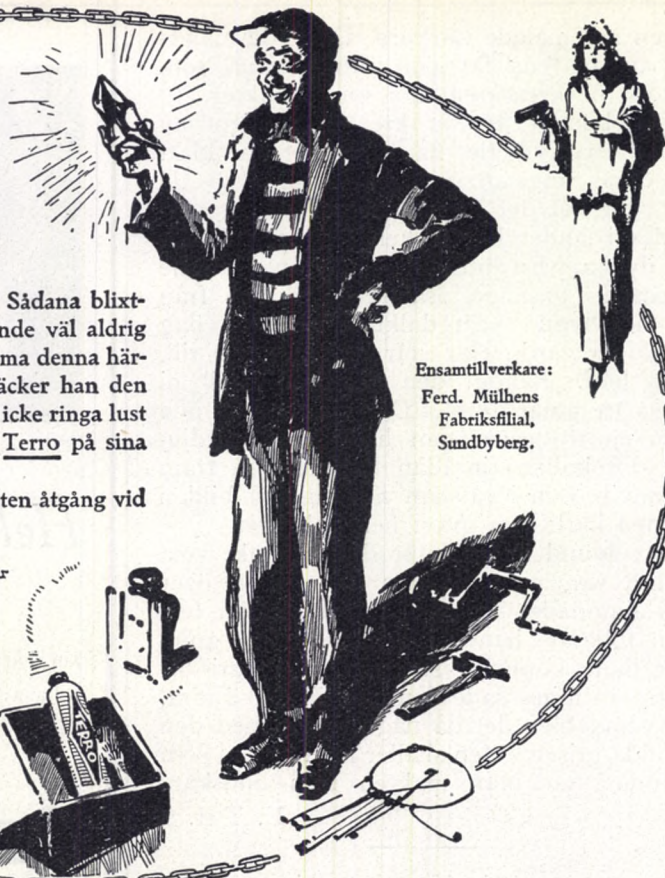
strålar emot tjuven en näpen liten damsko. Sådana blixtrande underverk såg den i mörkret arbetande väl aldrig förr. Vilket skoputsmedel kan väl åstadkomma denna härliga glans? Med misstrogen förvåning upptäcker han den särdeles prydliga Terro-tuben och känner en icke ringa lust att också prova verkan av denna härliga Terro på sina egna grova stövlar.

Terro är det yppersta och på grund av liten åtgång vid användning det billigaste skoputsmedlet.

Terro försäljes även i 60-gr. burkar
å 40 öre.

Terro

Sko-Kräm

genhet, vilken väl för våra förhållanden får betecknas som betydande. Men jag är mycket ensam och har nästan aldrig tillfälle komma i beröring med människor, som äro goda och vänliga. Detta i sin tur beror väl på, att jag nog ute ibland människorna är ganska tillbakadragen. Om någon ville sända mig några rader, tycker jag det skulle vara trevligt i min ensamhet, ett brev går ju fram även till den tyste och tillbakadragne. *Jordägare.*

Kära Idun! Ber att få anmäla mig i Din korrespondensklubb.

Är en vanlig medelmått utan talanger men intresserad av allt mellan himmel och jord. Alltid känt mig ensam trots arbetet, och haft för kort tid att personligen få utbyta tankar med mina medmänniskor. Alder 25, naturdyrkare och hemmakär, men med vikingablod. Bara —

En Syster.

Iduns förmedlingsbyrå

föreståndarinnan fröken Lisa Ekedahl, lämnar tillförlitliga uppgifter om ukomstmöjligheten på olika banor just nu. Alla upplysningar om skolor och utbildningsanstalter, inträdesfordringar, kursavgifter och uppehållskostnader lämnas omgående mot en avgift av 1 kr. + porto. Kom också ihåg att Iduns förmedlingsbyrå införskaffar ritningar till villabyggen, ger sakkunniga förslag till olika slags värmeledningssystem, badrumsanordningar etc. Lämnar förslag på litteratur. Gör upp matsedlar för fester, inköper handarbetsmateriel etc. Någon ersättning beräknas, allt efter den tid, som åtgår för uppdragets utförande: i genomsnitt 3 kr. i timmen.

Genom byrån lämnar fru Oda Berg svar i alla heminrednings- och möbleringsfrågor och lämnar adr. på inköpskällor, vidare ombesörjas kostnadsförslag, anskaffas prover och förmedlas fördelaktiga inköp.

Iduns korrespondensklubb

Personer som önska inleda korrespondens med här nedan angivna märken bland våra läsare, torde adressera sina brev till vederbörande märke, Iduns korrespondensklubb, Iduns Redaktion, Stockholm. Inuti kuvertet bör ligga ett nytt kuvert, frankerat men utan adress och innehållande det egentliga brevet. Detta tillställs adressaten genom Iduns försorg. Den som önskar inträda i Iduns korrespondensklubb, torde anmäla sig under ovannämnda adress och uppge sitt märke m. m. Anmälningen skall vara åtföljd av 60 öre i frimärken.

Jag önskar så gärna bli medlem i Iduns korrespondensklubb. Jag har ej på länge varit i Stockholm, och har därför inga vänner där, varför det skulle vara mycket roligt att få brevväxla med någon, för att på det intressanta sättet slå bort den långsamma enformiga tiden. Alder 24 år. *Göteborgska.*

Undertecknad anmäler sig härmed som medlem av Iduns korrespondensklubb. Har vistats utomlands en stor del av mitt liv. Älskar franska och engelska folken. Önskar därför korrespondera med person som har sympatier för deras länder. Ser allvarligt på livet men ej trist. *"Heureuse".*

Vilken främling vill korrespon-

dera med mig? Intresserad av allt trevligt, inte minst resor, böcker och musik, som är mitt egentliga intresse. *Mila.*

Undertecknad ingår härmed som medlem av Iduns Korrespondensklubb. Är mycket intresserad av språk, musik och litteratur och vore det roligt, om någon av Iduns läsare, som delar dessa mina intressen, ville korrespondera med mig. *Aura.*

En enkel lärarinna i landsortstad, med litterära och sociala intressen, men som även älskar natur- och hemliv, vill gärna brevväxla för tankeutbyte och gemen-

samt trevnad. Är intresserad för allt mänskligt, så vilket ämne som helst kan upptas till diskussion. Alder 30 år. *Brita.*

Beder härmed få anmäla mig i Iduns korrespondensklubb. Är 31 år och lärarinna. Då jag har mycket liten bekantskapskrets vore jag glad om någon ville brevväxla med mig, herre eller dam gör detsamma. Är intresserad av litteratur, musik, sång samt resor. *Mej.*

Undertecknad, som läst i tidningen om Eder korrespondensklubb skulle gärna önska inträde i densamma. Jag är omkring mitten av trettioåret, har fast anställning i statens tjänst och äger en vacker lantegendom i Syd-Sverige samt en kontant förmö-

Arboga margarin

Smakar

som smör. Arboga smörblandning »Mejerit» och Växt äro delikata på smörgäsbordet. Obs! Dessa kvaliteters goda, rena smak och delikata smörarom!

Tryner

som smör. Det är ett nöje att steka i Alfa-Ko och Växt, som bryna bättre än något annat margarin! Det stekta blir vackert brunt och doftar som stekt i smör.

Bakar

som smör. Alfa-Ko till bakning kan ej nog värdesättas. Baka med Alfa-Ko och Ni får ett delikat bröd av läckert utseende och väl uppbakat. Till bakning är Arboga Alfa-Ko minst lika bra.

SOM SMÖR

när det i många fall kan förekommas? Ni blir nog svaret skyldig, om Ni ej känner till Acetocyls förmåga, att, om den i rätt tid tillgripes, hämma en börjande förkylning, huvudvärk, influensa, gikt, rheumatism o. dyl. Ni vet då ej heller, att Acetocyl ej ogynnsamt åverkar hjärta och mage och att Ni sålunda ej behöver ur den synpunkten tveka att använda densamma.

Acetocyl erhålles, utan recept, i form av ovala tabletter, inneslutna i flaskor av nedanstående utseende och innehållande 40 eller 20 tabletter å ½ gr. Pris per flaska respektive 2:30 och 1:20 kr. Finnes å alla apotek. Fråga Eder läkare om Acetocyl.

Acetocyl

Även den klenaste mage tål Acetocyl utan obehag.

M.F.A.

Ett i hela världen
välkänt märke på

BRODÉR-PÅRL-MÄRK;
VIRK-MOULINÉ-
GARN

Hos N.K. Stockholm, samt i landets
alla välförsedda handarbetsaffärer.
En gros: Vasseur & Nyberg, Reperingsg. 13 S. 11.

samt hos Systrarna Hultgrens Textilateljéer, Axel Hinderssons Eftr. och Oscar Beckman, Stockholm.

VIKING

A-B-C-BOK

Barn och vuxen, liten, stor,
Måste hava snygga skor.
Viking-Skokrämm den gör under,
Blankor på ett-par sekunder.

EN enastående, fullt vetenskaplig sammansättning, grundad, på omfattande undersökningar beträffande lädrets byggnad och egenskaper och olika ämnens inverkan därpå, se där vad som skapat VIKINGS överlägsna kvalitet.

INDUSTRIAKTIEBOLAGET VIKING, ÖREBRO

FRÅGOR OCH SVAR

Fråga: Är det brukligt numera att icke sveda kyckling och vilt, utan avdrages i stället skinnen?

Axeline.

Svar: Kyckling och vilt böra nu liksom förr svedas. Det är bekvämare att draga av skinnen i stället, men fågeln blir härigenom under stekningen mera torr.

Fråga: Vore tacksam om ni i ett av de närmast utkommande numren av Idun ville intaga beskrivning på följande rätten:

1) Hur tillagas savarängtårta med vispad grädde och krossad karamell (knäck) över?

2) Hur tillagas äkta mandeltårta med eller utan kräm över tårtan, att användas vid finare kafferep eller som efterrätt?

3) Vad användes för mat till en enkel men fin lunch?

Ny prenumerant av Idun.

Svar: 1) Beskrivning på savarängtårta finnes införd i Iduns köksalmanacka för 21-27 okt.

2) Mandeltårta kan tillagas på olika sätt, men huvudingredienserna äro alltid desamma nämligen ägg, mandel och socker. Här följer utförlig beskrivning på en god och användbar mandeltårta: 6 ägg, 225 gr. socker, 175 gr. sötmandel, 1 dryg msk. potatismjöl.

Beredning: Sötmandeln skällas och drives genom mandelkvarn. Äggulor och socker röras, tills blandningen blir vit och pösig, då tillsättes mandeln och potatismjölet. Äggvitorna slås till hårt skum och iblandas försiktigt.

Smeten hälls i väl smord och brödbeströdd stekpanna eller tårtform och gräddas i medelvarm ugn. Tårtan kan, om man så vill, skäras i två bottnar och fyllas med kräm. Den glaseras och garneras med frukt.

3) Lämpliga lunchrätter förekomma då och då å Iduns hushållssida. Se t. ex. numret för den 26 oktober.

Fråga: På vilket sätt kan en ung flicka bliva hjälpt, som har vacker sångröst och erhållit första utbildningen men som saknar medel att i t. ex. Stockholm ytterligare utbilda sin röst, som av omdömesgilla betecknas som kristallklar och särdeles lovande. Finnes stipendier? *Värmländska.*

Svar: Ni bör, om ni har tillräckligt stor musikalisk begåvning, söka inträde vid Musikaliska Akademien i Stockholm, där undervisningen är kostnadsfri. För att bliva antagen till elev fordras:

1) anlag för musik samt så mycken utbildning att anlaget tydligt framstår;

2) nöjaktig insikt i musiklärans elementer, svenska språkets läsande och skrivande samt räkning;

3) ålder minst 12 och högst 20 år, möjligen 25 år;

4) prästbetyg, utvisande födel-seort- och -dag, läkares intyg om god hälsa samt tillståndsbevis av

(Forts. sid. 100.)

Reumatism

Kvalfulla reumatiska och andra smärtor få ögonblicklig lindring vid användning av några droppar av Sloan's Liniment. Det verkar som trollkraft — ingnidning obehövlig.

Fås på alla apotek.

Olycksfall- och sjuk-Skadestånds-Automobil-Motorcykel-Glas- o. Vattenskade-försäkring.

Försäkrings A.-B. NORAN, Göteborg.

Köp

"Extra-Asken"

Dög. 400 grm.

Kronor 3:25 pr ask

Delikataste Choklad

PERCY F. LUCK & Co.

Medisan-tabletter

ett nytt tillförlitligt medel med snabb och säker verkan vid nervsmärtor, reumatism, huvud- och tandvärk m. m. Kliniskt prövat å sjukhus. Lätt att intaga då tabletterna hastigt sönderfalla i vatten. Obs.! Salicylsyra ingår icke i någon form. Fås å alla apotek.

Tillverkas å APOTEKET LEJONET, Malmö.

Falu-ättika

Den bästa inläggnings-, mat- och bordsättika som finnes i marknaden!

Tillverkas av

Stora Kopparbergs Bergslags A.-B.

FLORODOL-TVAL

För Hygienisk hudvård

Parfymarie Fløen serie

FRÅGA OCH SVAR

Fråga: Vad för sorts bordduk och gardiner skall användas till vardagsrum med björkmöbel och blå tapeter. Möbeltyget är blå hemslöjd, ton i ton med tapeter?

Fru Rosa.

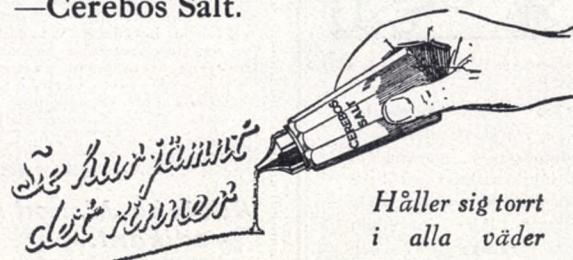
Svar: Till detta rum blir säkert vackrast med shantunggardiner med hälsöm och någon vacker modärn kurfrans. Tillskriv Aktiebolaget Sturemagasinet, 15 Stureplan, Stockholm, får Ni det bästa rådet. Firman för ett hundratal olika färger i shantung i lager, ävenså alla andra tänkbara gardinsorter. Ni erhåller på begäran prover därifrån. Ävenså i borddukar, finnes att välja på från den enklaste allmogeduk till den dyrbaraste sidenduk.

(Annons)

A. J.

Cerebos Salt

MAN använder så litet salt och betalar så litet för det, så där finnes ej någon orsak hvarför man ej skulle använda det bästa — Cerebos Salt.

Mustads recept N:o 2.

Leverpastej

enligt nedanstående recept är en både billig och god smörgåsmat.

½ kalvlever	1 hg. "Mustads Solo-Grädd"
1 msk. salt	3 rödlökar
1½ dl. gräddmjöl	2 tsk. ansjovissaft
3 msk. mjöl	¼ tsk. vitpeppar.
4 ägg	

Levern males 4 ggr och blandas med mjölet och kryddorna. Äggen och mjölken uppvispas och tillsättes litet i sänder. Löken skalas, skäres och kokas i margarinet 15 min., varefter löken fränsilas, och margarinet tillsättes. Arbetas ½ tim. Hälles i väl smord form, som överbindes med smort papper. Gräddas i ugn i vattenbad 1 tim. Vill man hava färsen finare passeras den.

Klipp ur och samla Mustads receptannonser! De införs varje vecka.

Praktisk hushållning

är det att bruka Mustads Solo-Grädd och Bästa-Växt. Det är lika bra men billigare än smöret och användes med samma fördel vid all matlagning. Det stänker icke och bränner icke fast vid pannan, utan skummar och bryner som smör

Krantz

Tag på dig
galoscherna

annars blir du våt om fötterna och får sitta så hela dagen i skolan, och då förkyler du dig. Vem har ej som barn många gånger fått denna förmaning av sin mor?

Våta fötter betyda ju också i regel detsamma som snuva och förkylning, hemma från skolan, kink och gnäll. Hälsan kräver, att fötterna hållas torra och varma och redan av denna anledning ha galoscherna blivit en oundgänglig nödvändighetsartikel.

Men stora som små — och särskilt de små — slita dukligt med galoscher. Därför gäller det att få galoscher, som äro hållbara och slitstarka, fabricerade på sådana läster, att de väl passa till skornas form, då hållbarheten ju alltid är mycket beroende av passformen. Med andra ord: det gäller att köpa det bästa fabrikatet: *Gislaveds galoscher*.

Gislaveds galoscher i lätta och eleganta modeller säljas överallt. Men låt icke butiksbiträdet ge Eder något "som är lika bra som Gislaveds" utan köp alltid

GISLAVEDS GALOSCHER

— de verkligt hållbara

ÄKTA GISLAVED
bära vidstående varumärke
å galoschens undersida.

Det enda

av alla de otaliga tvättmedel som föras i marknaden vilket blivit tilldelat Sveriges Husmodersföreningars Riksförbunds garantimärke efter över åtta månaders ytterst ingående prövningar vid Statens Provvningsanstalt och Fackskolan för Huslig Ekonomi i Uppsala och som således är

att lita på

när det gäller att bland de många välja det rätta är och förblir

VERSALE

som är fullkomligt oskadligt för kläderna och ställer sig billigast pr kilo tvätt. Efter en provtvätt med **VERSALE** använder Ni sedan aldrig något annat tvättmedel.

Finnes hos alla välsorterade
speceri- och färghandlare.

PHILIPS

LUNDQVIST

"*J* min ungdom,
kära barn, visste man redan att tjä-
ra och svavel voro utmärkta medel
när det gällde att få en vacker hy.
De "tjärtvälar" och "svavelvälar"
som funnos på den tiden, voro inte be-
hagliga varken till färg eller doft,
och någon allmännare popularitet
fingo de därför inte. Du och dina
jämnåriga äro lyckliga som ha
tillgång till **ELFSTRÖMS
SVAVEL-TJÄRTVÄL N:1**
Den är just en sådan tvål,
som flickor, mödrar och
män behöva."

Edunz

Säljes överallt
å 1 kr. pr. st.

ELFSTRÖMS TEKN. FABRIK, GEFLE.

TRE OÖVERTRÅFFADE PREPARAT FÖR BARNVÅRD

Syster Ellas Barnpuder.

Barnets ömtåliga hud måste hållas torr när eljest sårnader och hudlöshet lätt kan uppstå. Ett av de allra bästa medlen mot hudlöshet är Syster Ellas Barnpuder, som nu utsläppts i marknaden såsom ett komplement till våra tidigare preparat. *Pris pr burk Kr. 1.-*

Syster Ellas salva.

A. Hudcrème: som barnsalva är denna hudcrème oöverträffad. Läkare och barnmorskor rekommendera denna för barnets ömtåliga hud så välgörande salva. Syster Ellas salva innehåller icke ämnen, som förstöra kläderna. Tänk på Edert barn. Det behöver och vill ha Syster Ellas salva. *Pris pr burk Kr. 2.-*

Se här några av våra intyg:

På begäran intygas att »Syster Ellas salva» är på grund av alla sina samfälliga goda egenskaper väl anpassad för skötseln av späda barn. *Constance Hageman, Ex. barnmorska.*

På begäran har jag noga provat en salva kallad »Syster Ellas salva», och kan nu rekommendera denna, då den i varje fall av min praktik visat sig som en synnerligen lämplig komposition. *Majken Jeansson, Barnmorska.*

B. Sårsalva (med Burows lösning). Alla mödrar stå vid ett eller annat tillfälle inför uppgiften att hjälpa sin pojke eller flicka, som skurit sig, klämt sig, bränt sig eller ådragit sig någon annan yttre skada. Syster Ellas salva är då oersättlig. Se därför till, att Ni alltid har denna utmärkte sårsalva till hands. *Pris pr burk Kr. 2.50*

Syster Ellas Barntvål (överfettad).

Barnets hud är ömtålig och irriteras lätt av vanliga tvålar, som innehålla skadliga och frätande ämnen. Syster Ellas Barntvål är mild och behaglig, med utsökt frisk doft. Syster Ellas Barntvål är bästa tvål för alla, som hava ömtålig hud. *Pris pr tvål Kr. 0.60*

Ensam tillverkare:

Fabriks A.-B. Ellas, Stockholm
Rikstelefon 82762

Varning för värdelös efterapning!

Tillverkas under överinseende
av
apotekare Yngve Funcke.

Mina drömmars ideal

Hur länge hade jag inte längtat efter en toilettvål, som i sig förenade den förstklassiga tvålens alla goda egenskaper med den helande och bevarande verkan på hud och hy, som en hudcreme kan åstadkomma? Så en vacker dag gjorde jag bekantskap med Yema och sedan dess bekantskap med Yema varken tvål eller hudcreme; jag använder Yema. Du ser den här: varje Yema-hudcremetvål ligger förpackad i originalask, som säljes överallt å 1 kr. pr st. I parti från

A.-B. A. P. Sjöbergs Fabriker
Malmö

Nederlag i Stockholm och Hålsingborg

Chesebrough Vaseline
uttalas Tjeshbroa

är er hjälp vid tusen svårigheter. Chesebroughs Vaseline verkar läkande och förhindrar uppkomsten av kvisslor och utslag. Chesebroughs Vaseline är världens mest använda, billigaste och verksamaste medel för att få en frisk, smidig och ungdomlig hud. Finnes i 25- och 45-öres askar samt i glasflaskor för 70 öre och 1.25. Begär Chesebroughs Vaseline på apoteken och i färg- och kemikalieaffärer.

Skall Ni köpa Pälsvoror?

Skriv då i dag efter vår nya illustrerade katalog! Sändes gratis. Stort urval av allt i branschen. Spara pengar! Köp direkt från

L. Mattsson & Co
Pälsvorufirma, Malmö.

Pälsar och Pälsvoror

bli som nya efter kemisk tvätt hos

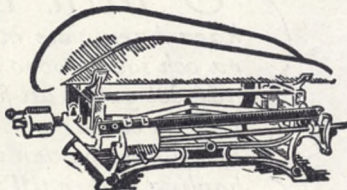
LUNDBY
Skönfärgeri & Kem
Tvättanstalt, Göteborg
KUNGL. HOVLIVERANTÖR

Lacking

En sann njutning bereda Eder Edra lackskor, om de behandlas med Lacking.

STATHMOS BARNVÅGAR

äro de enda fullt tillförlitliga!
Solida, känsliga, hygieniska.
Säljas eller uthyras genom vår utställning,
Norrmalmstorg 1, Stockholm.
Telefon 2070.

NYA AKTIEBOLAGET STATHMOS
Nynäshamn.

Lätta och slit- starka,

vattentäta, släta — så att de icke samla smuts — men icke hala äro

TRELLEBORGS GUMMISULOR

De hålla 3 ggr så länge som lädersulor och kosta endast resp. Kr. 2:—, 2:25 och 2:50 för barn-, dam- och herr-. Till salu hos läder- och skohandlare.

**TRELLEBORGS
Gummifabriks A.-B.**

Oatine

DEN NYA HUD, SOM STÄNDIGT BILDAS, HÅLLER SIG SUND OCH VACKER, när Ni dagligen vårdar ansiktet med OATINE. Den rensar huden och avlägsnar smutsen genom ingnidning och avtorkning. Vidare beskyddas, näres och läkes huden, så att den bevaras elastisk, klar och vacker.

OATINE fås överallt i tub eller burk å Kr. 3:— och i stor burk med tredubbelt innehåll å Kr. 6:—.

Håll endast tillgodo med OATINE "Vit creme — grönt lock" och tillbakavisa alla efterapningar, uppsuges ögonblickligen av huden vid lätt ingnidning; den är mycket dryg och väluktande samt bevarar huden mjuk, klar och vacker. — Fås i burkar av samma storlekar å Kr. 3:— och Kr. 6:—.

Tillerkänd 10 Grand Prix & Guldmedaljer.

**Oatine
SNOW**

THE OATINE COMPANY - Malmö, Paris & London

OATINE En gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

Från
Columbus
till-

Den första europé, som sett gummi, lär ha varit Columbus.

På 1600-talet försökte spaniorer i Mexiko att göra sina kläder vattentäta med gummi-

trädets mjölskaft, men först efter 1839, då man fann på att genom tillsättning av svavel vulkanisera gummit, kom detta till full användning.

Som genom ett trollslag utvecklade sig nu en hel jätteindustri — galoschtillverkningen. De gamla lädergaloscherna fingo vika för "äkta amerikanska gutta-perkagaloscher" och "äkta ryska". Men även dessas tid är nu förbi i vårt land. Vi förfärdiga själva vårt behov av galoscher och den svenska allmänheten vet, att den vill ha *svenska galoscher*, och helst HELSINGBORGS.

Helsingborgs galoscher, de första svenska, lyckades nämligen redan på ett tidigt stadium tillkämpa sig en rangplats i den svenska allmänhetens förtroende — och de behålla alltjämt sin ställning som det ledande märket. Begär därför alltid

TRE TORN
HELSINGBORGS
Helsingborgs Galoscher

HELSINGBORGS GUMMIFABRIKS AKTIEBOLAG
HELSINGBORG.

Svea Växt

Till MATLAGNING och BAKNING använder den förståndiga husmodern SVEA VÄXT

1915 redan skrev den kända hemkonsulenten fru THORA HOLM efter godkännande av olika margarinarter:

"... av vilka särskilt *Svea växtmargarin framträtt såsom mest lika natursmöret.*"

1923 skriver hon efter förnyad godkännande följande:

"*Edert Svea Växt har fortfarande bibehållit sin höga kvalitet, ja t. o. m. förbättrats, vilket ur husmoderssynpunkt är endast glädjande. Det besitter fortfarande samma fördel att vid stekning bryna utmärkt och ej 'hoppa' i pannan, vilket jag förmodar beror på ringa vattenhalt.*"

Svea Grädd

Garantimärkt!

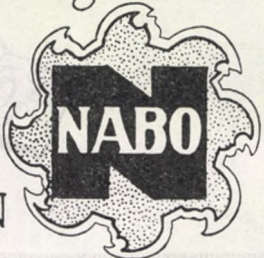

Ⓣ

Snälla Lisa, vad är det för tvätterskor vi haft denna gång? Jag tycker tvätten är så ovanligt vit

Ack, hennes Nåd, jag har själv tvättat den med tvättämnet med BENSIN

Årets linskörd

har betydligt försenats genom sommarens regn och kyla, men den antages bli normalt god.

För "Riddaren i grönt fält" — HOLMA-varornas välkända märke — sorteras linet med urskillning och sakkunskap.

Sorteringen är nämligen nödvändig för att linet skall bli jämnt, bastrådarna lika långa, lika grova eller fina, lika starka så att de vid spinningen giva den jämna, fina tråd, som är en av förutsättningarna för att kunna framställa ett fabrikat av HOLMAS kvalitet. Lägg här till att HOLMAS speciella tillverkningsmetod låter varje tråd i den färdiga vävnaden behålla sin ursprungliga slitstyrka, så förstår Ni varför just HOLMA fabrikat kommit så i ropet.

HOLMA

DUKTYGER
SERVIETTER
HANDDUKAR.
LAKANSLÄRFT

"RIDDAREN I GRÖNT FÄLT"

HOLMA fabrikat saluhållas i alla välsorterade vävnads- & manufakturaffärer.

HOLMA-HELSINGLANDS LINSPINNERI- & VÄFVERI A.-B., MADÄNGSHOLM

Makaronipudding med kött

(för 6 pers.).

200 gr. svenska makaroner, 1½ lit. vatten, ½ msk. salt (8 gr.), 2½ dcl. mjölk, 4 hg. rester av stekt eller kokt kött, 1 lök (kan uteslutas), 1 knippa persilja (kan uteslutas), 2 dcl. köttspad eller efterbuljong.

Till formen: 1½ msk. smör (30 gr.), 2 msk. stötta skorpor, 2 msk. riven ost.

Beredning: Makaronerna sköljas och förvällas i kokande, saltat vatten en stund, men böra ej vara riktigt mjuka, då de hållas upp i durkslag för att få avrinna. Mjölken kokas upp, makaronerna läggs och få sakta koka i 15 min., eller tills de äro alldeles utsvällda. Köttet skäres i små, fina tärningar, löken skalas och hackas och persiljan sköljes, vrides i en duk och hackas fint.

En eldfast form smörjes med hälften av smöret och beströs med stötta skorpor. Därpå lägges ett lager av makaroner på botten. Därefter lägges köttet, som beströs med den finhackade löken och persiljan och begjutes med några skedar köttspad eller buljong. Så ett lager makaroner igen o. s. v. tills formen är full. Över det översta makaronilagret lägges återstoden av smöret i flockar och stötta skorpor och riven ost strös över.

Gräddas i ordinär ugnsvärme ½ timme och serveras med smält smör.

PROSSDORF

En verklig skatt
för hudens vård är en god, balsamisk tvål. Ni får en ungdomlig, klar och frisk hy genom dagligt bruk av

YVY TVÅLEN

AKTIEBOLAGET YVY-FABRIKEN, YSTAD.

Khasana

Presenter

som väljas med fint förstånd, ha en särskild effekt. Khasanaprodukterna äro alltid välkomna gåvor, lika väl lämpade för damer som för herrar, de tjäna lyxkrav lika väl som praktiska ändamål, och tillfredsställa de högsta anspråk.

Finnes i flera tusen affärer!

Starkt parfumerad Khasana-Pickalmanacka bibehåller doften oförsvagad. Fås mot insändande av 25 öre.

DR. M. ALBERSHEIM
FRANKFURT A. M.

Fabrik för finare parfumerier / Grundad 1892

Representant för Sverige:

A. W. Galle, Köpenhamn, Lövstræde 8

POJKAR, som leka och stoja, pojkar som hänga näsan över boken, alla skola de växa, alla behöva de god och närande föda. Giv dem ej kaffe, som är skadligt för deras nerver. Låt dem istället få till dagligt bruk Kalmar delikata Borgchoklad. Den är härlig som ätchoklad och lika bra som kokchoklad.

Kalmar

Borgchoklad

